

SVOBODA

РІК XIX. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. ЧЕТВЕР, 14 ГРУДНЯ 1911. ЧИСЛО 50. VOL. XIX. JERSEY CITY, N. J., THURSDAY, DECEMBER 14, 1911. No. 50.

Пересторога.

Monongahela, Pa., Dec. 11. 1911.

На дотеперішне писанє о. Понятишина примічаю таке: коли пишете для членів Р. Н. Союза, то пишіть правду, бо то, щосьте написали, противить ся здоровому розумови. Признаєте, що епископ можливо зблудив зглядом угорських сьвящеників а нехочете признати, що можливо міг зблудити проти галицьких сьвящеників. Я, яко духовний управитель Р. Н. Союза почуваюсь до обовязку Вас перестеречи, щоби через Вашу писанину не повстала баламута на конвенції подібна до тої, яка повстала через Вашу писанину на Cleveland-ській конвенції.

о. М. Балог.

Новинки.

¶ **Перша ювілейна ґімназія ім. М. Шашкевича.** Заходами кількох сьвідомих одиниць, що зрозуміли велику вагу рідної школи, дня 1. листопада с. р., в сотні роковини уродин М. Шашкевича, введено в житє першу клясу „Ювілейної (першої) ґімназії ім. М. Шашкевича“ в Долині. На разі при вступнім іспиті, переведенім під наглядом д-ра Пачовського і д-ра Лучаковського, перейшло 24 учеників. Надто вписало ся 2 приватистки Жидівки. Між учениками є один Поляк. Жидів відмовляли деякі шовіністично настроєні Поляки, хоч дирекція школи позволила ученикам, які добре по руськи не говорять, відповідати на годинах по польськи, поки не присвоють собі добре викладової мови. Заложенє руської ґімназії в Долині було наглячою справою з огляду на національне осьвідомленє молодого міщанського поколїня та околичного селяньства.

¶ **Компромітація польських клеветників.** Наші читачі пригадують собі особу польського шпіона Раковского, який в своїм часі помістив був в деяких польських часописях клеветничі ревеляції про побиранє Українцями пруських марок. Сї ревеляції облетіли були всю польську пресу, а Поляки аж підскакували з великої радости, що за помочию „славного родака“ Раковского удало ся їм нібито доказати, що деякі руські часописи та товариства, а навіть поодинокі виднїйші личности, вислугують ся Німцям за „прускє маркі“. Поміж названими Раковским людьми, які буцім-то побирали від Німців сї „пруськє маркі“, був також один український Поляк, п. Вячеслав Лїпінський, автор брошури „Szlachta na Ukrainie“ і один з видавців київського журнала „Przegląd Krajowy“, що виходив в 1909 р. П. Вячеслав Лїпінський, хоч латинського обряду, є великим українським патріотом і через сю обставину попав ся поміж „українських аґентів“ пруської полїції. Розуміє ся, що за свою любов до України він не побирав від нікого ніякої заплати і тому був приневолений заскаржити перед суд редакції двох варшавських дневників, „Kurjer Warszawski“ і „Goniec Poranny i Wieczorny“, які поміщуючи ревеляції Раковського, помістили у них також імя згаданого українського діяча. Дня 28. падолиста с. р. відбула ся в варшавськім окружнім суді розправа, яка закінчила ся повною сатисфакцією позовника. Обжаловані редакції дали заяву, що відкликають закиди як безпідставні, бо „діяльність Лїпінського опираєть ся на ідейнім ґрунті і не дає підстав до таких закидів“. „Goniec Poranny i Wieczorny“ помістив на своїх стовпцях відповідну заяву таки зараз по розправі, а „Kurjer Warszawski“, що **перший пустив у сьвіт сї злобні напасти польського шпіона,** — зараз на другий день. Оттак то посрамили ся русиножерні Поляки з тими „пруськими марками“.

¶ **Karrenzzeit.** Поляки, особливо галицькі, вже від довшого часу намагають ся „дати Прусакам в шкіру...“ Всїляких способів пробують, щоб зненавидженим Німцям дати відчути свою „зелїзну руку“, але доси ніякий з тих способів не повів ся. Галицькі польські тромтадратники проклямували наперед бойкот всїх пруських товарів. У великім патріотичнім розгарі витовкли кілька виставових шиб у підозрілих львівських торговлях, але се не помогло... Центральне австрійське правительство дало галицьким башибожукам по пальцях і славні „бойкотовці“ опинили ся... в дураках. Треба було тепер забрати ся до Прусаків з иншого боку. Ото почали „польські власти“ спиняти польських робітників від зарібкової еміґрації до Прус. Польські „Мацькі“ та „Войткі“ не послухали якось своїх „опікунів“ і таки ходили до Прус на заробітки. Здавало ся, що польські „патріоти“ не осягнуть і в тій акції ніяких результатів, але тим разом їм прийшло в поміч таки само пруське правительство, а саме ось такою короткою але рішучою постановою: робітники польські, походячі з Австрії і Росії, не можуть бути під ніяким услівєм заняті в Прусах від 20. грудня до 1. лютого. На протяг того часу мусять вони безуслівно покинути Пруси, а коли того не зроблять самі, то змусить ся їх до того силою державної власти. — Ся постанова називає ся власне Karrenzzeit. Польські „політики“ не надіяли ся такого залагодженя сеї справи і після звісної засади „choć niehonorowo, ale zdrowo“ почали райтераду. Пішли именно до центрального правительства в Відни і стали його благати, щоб воно своїм впливом виєднало на Прусаках зненесенє сього Karrenzzeit-у. Так то повело ся „культурним“ Полякам в боротьбі з „варварськими“ Прусаками. Загально звісна приповідка „хто мечем воює — від меча гине“ знайшла тут повне приміненє.

¶ **Доповняючі вибори в Галичині.** Дня 28-го м. м. відбули ся доповняючі вибори двох парляментарних послів в округах: ч. 28 (Дрогобич - Турка - Сколє-Болехів) і ч. 33 (Золочів-Зборів-Озірна-Залізцї). В окрузї 27-ім вийшов послом звісний польський Жид, д-р Натан Лєвенштайн, а в окрузї 33-ім — Генрик Райцес. Д-р Лєвенштайн був — як відомо — вибраний і підчас головних виборів в червню с. р., але ізза звісної дрогобицької масакри зрезиґнував. Тепер воля „народа“ покликала його знова на свого заступника... В окрузї 33-ім опорожненім ізза резиґнації посла Брайтера (п. Брайтер вийшов також послом у Львові; сей мандат він задержав, а золочівського зрік ся), розщибав ся о посольство бувший польський міністер, д-р Дулємба. Хоч за кандидатурою сього польського стовпа розпинали ся всї польські „владзе“, то йому таки не повело ся заступати „poczciwy ludek“ у Відни... Пан Дулємба соромно провалив ся, а послом вийшов польський поступовець Райцес, який кандидував на ту саму опозицийну проґраму, на яку був вибраний п. Брайтер, під окликом не вступленя до польського кола. До вибору п. Райцеса причинили ся в великій мірі Русини, а особливо руські радикальні посли д-р Лагодинський, д-р Трильовський і Лаврук, котрі у всїх містах і селах округа перевели цїлий ряд передвиборчих зборів, на яких поручали опозиций-ну кандидатуру п. Райцеса, висуненого і підпираного пос. Брайтером.

¶ **Сестри-Василіянки в Америці.** На дни 30. падолиста, себто в американське сьвято „Thanksgiving Day“ прибули до Америки наші Сестриці чина сьвятого Василія Великого (ЧСВВ). Є їх числом 5 і в часї подорожі були вони під опікою о сов. Бариша (зі станїславівської епархії), котрий прибув сюди, щоби стати місіонарем між нашими поселенцями в Канадї. В день їх приїзду о 7. год. вечером руське гр. кат. Духовньство з околиці Ню Йорку витало торжественно наші Сестриці в церкві сьв. Петра і Павла в Джерзи Сіти, Н. Дж., а на другий день відїхали вони разом з о. Баришом до Філядельфії, Па. Ті монахинї будуть головно опікуватись нашими сиротами в Америці і на сю ціль віддав їм Преосьвященний Владика „Сирітський Дім“, куплений за 24 тисячі долярів. Сей дім находить ся у Філядельфії недалеко руської катедри. Хто би хотів удавати ся до наших Сестер в справі приміщеня якоїсь нашої сирітки в сиротинськім домі або взагалї в яких будь справах, дотикаючих самого монастиря, нехай пише на адресу: Rev. Mother Superior Helene O. S. B. M. 832 N. 7th Str., Philadelphia, Pa.

¶ **Підлий вчинок.** Один пташник в Бруклинї прийшов рано до свого стору і застав весь свій живий товар: канарки, щигли, папуґи і инші сьпівучі птиці, а також золоті та срібні рибки і білі щурі — подушені якимсь ґазом. Згинуло більше як сто птахів, 40 білих щурів і 100 риб. Вікна і двері застав властитель стору так, як їх був лишив попередного вечера, а однак якийсь злобний чоловік (мабуть личний ворог пташника) закрав ся якимсь способом до середини крамниці і невиясненим ще доси ґазом умертвив відразу понад 240 невинних сотворінь. Безсердечний злочинець лишив по собі одинокий слїд — стовчені окуляри з відтисками великого пальця на шклах. Поліція має надію, що власне ті знаки на шклах доведуть її до відшуканя сього незвичайного шкідника. З тим шкідником глядає на свою руку товариство охорони зьвірят. Внутренности подушених животин піддано хемічній аналїзї.

ОБРУСИТЕЛІ.

Повість із суспільного житя полїської країни,

Н. ЛАНСЬКОІ.

*З великоруського переклала ****

(Конець.)

„Пані маршалкова" ходила сама не своя: вона не могла зрозуміти, як можна гризти ся, коли все скінчило ся щасливо, а із каси, так як давно, правильно видавали пенсію. Тож сильно мучило її тото нервове роздразнене мужа, котре від часу послїдних випадків опанувало його. При всій своїй вузкоглядности догадувала ся однакож, що її муж мусів трохи схибнути ся. Позираючи тужно на його змінене, терпяче лице, не знала як помогти нещастю, тож клякаючи що вечера перед „Маткою Боскою і сьвєнтим Яном", благала від них зісланя якогось чуда. Найгірше лякали її ночи; ще в день старав ся він поборювати свою безпричинну гризоту, але в ночи, коли всі симптоми зміцнюють ся, не міг дати собі ради. В уяві його все тілько й мерещилось переслухуване, слїдство, лава оскаржених... але не та лава, на котру він засудив був Орлову, на котрій — знав він то добре — не могла досягнути її ніяка нечесть, але тота правдива лава ганьби і униженя, з котрої, хоть і оправданий — хабарник сходить хабарником, злодій злодієм, ошуканець ошуканцем наперекір всім красноріčивим бесідам куплених за гроші оборонців упавшої невинности.

Петра Івановича точив якийсь укритий червак, не даючи йому спокою ні в день ні в ночи; на дармо пробував він чим розірвати ся, кидав ся до гімнастики, вигадував нові штудерні фіґури, сідав грати в шахи з доктором Пшепрашинським, пробував учити дітий відгадувати якісь шаради — але все то втратило вже для него свою давну приємність. Серед гімнастичних скоків він раптом затримував ся в якійсь непристійній позиції і задумував ся глубоко; в шахах завсїгди побивав його партнер, а дітям толкував так недоладно, що вони не могли зрозуміти з тих вияснень анї одного слова. Музики не міг знести цілком, тож бідний запрошений Шредер стояв запертий, на великий смуток „пані маршалкової". Часом в великій розпуці хапав ся за голову і говорив, „що всему тому треба зробити конець", і бігав з кута в кут, з переляком оглядаючись і здрогаючи при найменшім шелестї. Над гарним домом „пана маршалка", над його сальоном з київськими меблями і петербурськими заслонами нависла чорна хмара, придавляючи смутком всіх гостий. З Петром Івановичем зачали обходити ся осторожно, як з хорим або непритомним чоловіком: нїхто йому не перечив, вислухували поблажливо все, що він говорив, і усьміхаючись ласкаво, не давали пізнати, що часом не до річи говорив.

Під весну, коли вся природа будить ся і оживає, а серце кождого чоловіка радісно бє ся і з розкоши млїє, Петрови Івановичу зробило ся так погано, здоровлє його так розстроїлось, що осторожний доктор Яроцький, боячись відвічальности, порадив „пані маршалковій" візвати консилїюм. Консилїюм зібрав ся і учений ареопаґ місцевих ескуляпів, зловіщо хитаючи головами, мішаючи латину з польським говором, приступив до розслїдженя... Помимо того, що всї чотири були знамениті діяґности, що не нагадуючись довго виповідали найсьмілїйші ореченя о житю і смерти, ручачись своїми головами — тут всї стали як дураки: властиво хороби тут ніякої не було, а бодай не можна її було сформулувати, однакож в нутрі пацієнта було щось не в порядку. — Що в нутрі його не в порядку, о тім знав добре сам Петро Іванович і скоро лїкарі відійшли, ні в чім не порозумівши ся і записавши якусь дурницю, загадковий пацієнт лиш гірко усьміхнув ся і шпурнув під стіл записану рецепту.

XXVII.

Минуло зо два роки. Послїдна війна лише що скінчила ся. В містї не було вже ні Колобова, ні Орлових, ні Шольца. Повітом заряджував справник Акула. Першим чоловіком в містї став судія Натан Петрович. Всюди було тихо, спокійно, мило. Здавалось, що навіть можна обійти ся і без прокуратора.

Одного четверга ожидали особового парохода з Київа; жиди з цїлого міста спішили до пристани. З далека дав ся чути свист, показав ся білий дим, товпа подала ся на перед а кількоро жиденят покотилось стрімголов з стрімкого берега. На горі зареготали ся, а на долинї хтось йойкнув і жидівське: „о вей мір!" оголосило пристань. Пароход поволи надпливав, шумячи колесами і зрідка видаючи свисти.

З пароходом вертав ся Скорлупський. На його лици виднїла ся цікава новина. Вона сьвітилась крізь окуляри на очах, пробивала ся усьмішкою, котрої він не міг здержати навіть тогди, коли його з усїх боків тисли і тручали в набитім глітно пароходї. Він бояв ся лише, щоби його не затримали довго з подорожною торбою в вузеньких дверях на виходї. В кінци, слава Богу, Скорлупський прошмигнув ся. Він майже рвав ся наперед; ледви міг достояти, доки покладуть сходи до пристани і не важучи, що може упасти в воду, скочив миттю на беріг.

— Чулисьте новину! — крикнув увидївши в гуртї старого Гусева.

— Може знов війна? — відкликнув ся Гусев, начитавший ся богато „Нового Времени".

— Де там! Лупинського віддали під суд...

— Що ви говорите! Бог з вами! — промовив старий, поблїдши від несподіваної вісти. Таж мав контракт ліверунку для армії.

— В тім контрактї й цїла штука: відкрили велике ошуканьство... Памятаєте стухлий овес? Ще в ґазетах споминало ся, — отже то його справа...

— Щось то йому з вівсом не веде ся! — сказав Гусев, нагадуючи собі давну історію за часів Зикова.

— І то не він один, тут їх цїла компанія... Самих полковників сорок, а майорів двайцять вісім.

Старий Гусев слухав з задучуванєм. Надійшли Плятон Антонович, судія Натан Петрович, доктор Пшепрашинський і ще дехто.

— Чулисьте новину? — питав ся кождого Скорлупський і кождому розповідав пробираючись наперед серед галасливого гурту.

— Плятон Антонович зітхнув. — Знаєте приповідку: доти збан воду носить...

— Кажуть полакомив ся, — шептом сказав Скорлупський.

— Психічний розстрій... Я завсїгди уважав! — сказав рівнодушно доктор Пшепрашинський.

— Нїчого тут „психічного", — усьміхаючись відповів Натан Петрович і мов би узгляднюючи облегчаючі обставини доповів з жартом:

— І Наполеон по Седанї полакомив ся, та однако на своїй постели, царство йому небесне! помер.

— Бог знає, як буде! Тепер в таких разах остро, — сказав Гусов. — Як би на приклад і теє... — і махнув рукою.

— Яким лиш чином Господь мене вибавив! — гадав собі Скорлупський, затримуючись коло фіртки до свого дому. — А казав, що пятьдесять процентів чистого доходу мав... Але куди то! жінцї пакет за пакетом... І ось на чім скінчив! — сказав сумно і зі всїми попращав ся.

Новину тую розповідали собі в касинї того вечера.

— Бюсь о заклад, що викрутить ся! — сказав справник Акула сидячи за картовим столом, коли донесено йому тоту новину.

— Спосібний чоловік дуже доброї школи, — відповів судія Іван Тихонович, мішаючи карти, бо йому якось не щастило ся.

— Но, то буде залежати від того, як попровадять справу, — злосливо обізвав ся судія слїдчий, здіймаючи талію, котру Іван Тихонович підсунув йому.

Партнери, відорвані на хвилю від віста, знов заняли ся уважно грою а Петро Іванович Лупинський, стративши всякий інтерес для свого повіту, дуже скоро пішов в забутє...

Sic transit gloria mundi!

Справоздане касове Р. Н. Союза

за місяці жовтень і падолист 1911 р.

Від.	Місцевість	$	ц.
1	Shamokin, Pa.	405	71
2	Mt. Carmel, Pa.	92	60
3	Olyphant, Pa	136	37
4	Jersey City, N. J.	63	31
5	Mt. Carmel, Pa.	113	75
6	Brownsville, Pa.	90	00
7	McAdoo, Pa.	210	18
8	Elmira Heights, N. Y.	53	47
9	St. Clair, aP.	169	66
10	Ansonia, Conn.	118	86
11	Waterbury, Conn.	42	06
12	Yonkers, N. Y.	101	87
13	Troy, N. Y.	41	62
14	St. Louis, Mo.	139	00
15	Buffalo, N.Y.	54	12
16	Lansford, Pa.	296	50
17	West Pawlet, Vt.	40	00
18	Seymour, Conn.	31	25
19	Homer City, Pa.	27	50
20	Jessup, Pa.	104	56
21	Mayfield, Pa.	18	75
23	Homestead, Pa.	119	75
24	Shamokin, Pa.	27	06
25	Trauger, Pa.	66	87
26	Belle Vernon, Pa.	35	00
27	Glen Lyon, Pa.	88	61
28	Mahanoy Plane, Pa.	317	31
29	Rhone, Pa.	111	67
30	Breslau, Pa.	117	52
31	Eleanor, Pa.	47	50
32	Trauger, Pa.	65	25
33	Northampton, Pa.	285	36
34	Old Forge, Pa.	30	81
35	Whitney, Pa.	62	50
36	Scottdale, Pa.	49	12
37	Chisholm, Minn.	96	50
38	Auburn, N. Y.	92	66
39	Syracuse, N. Y.	66	25
40	Edwardsville, Pa.	112	50
41	Westmoreland, Pa.	44	09
42	Passaic, N. J.	121	89
43	Simpson, Pa.	28	00
44	Mt. Carmel, Pa.	15	00
45	Philadelphia, Pa.	29	34
46	Plymouth, Pa.	201	25
47	Ambridge, Pa.	49	83
48	McKeesport, Pa.	122	36
49	Powhatan, W. Va.	22	50
50	Desloge, Mo.	3	75
51	Yatesboro, Pa.	63	75
52	Holyoke, Mass.	16	35
53	Pittsburg, Pa.	243	59
54	Terryville, Conn.	26	41
55	Carnegie, Pa.	132	17
56	Wheeling, W. Va.	42	47
57	Cohoes, N. Y.	35	81
58	Ramey, Pa.	100	30
59	Leisenring, Pa.	62	55
60	Baltimore, Md.	10	53
61	Dunlo, Pa.	145	75
62	Lopez, Pa.	20	74
63	Ford City, Pa.	101	35
64	Gradatim, Pa.	8	75
65	Elizabeth, N. J.	119	49
66	New York, N. Y.	64	86
67	Butler, Pa.	11	50
68	Ansonia, Conn.	13	31
69	New York, N. Y.	17	50
70	Jersey City, N. J.	170	00
71	Franklin Furnace, N.J.	7	50
72	Alden Sta., Pa	119	11
73	Providence, R. I.	15	74
74	Granville, N. Y.	21	50
75	Mt. Carmel, Pa.	28	75
76	Newark, N. J.	48	00
77	Yorkville, O.	17	50
78	Minersville, Pa.	500	81
79	Meyersdale, Pa.	21	25
80	Pleasant Valley, Pa.	60	00
81	Baltimore, Md.	32	81
82	New Alexandria, Pa.	102	87
83	Carnegie, Pa.	15	30
84	Canonsburg, Pa.	28	31
85	Hazleton, Pa.	233	12
86	Olyphant, Pa.	13	75
87	Lancaster, N. Y.	30	74
88	Tonawanda, N. Y.	15	57
89	Simpson, Pa.	15	00
90	Centralia, Pa.	45	00
91	McKees Rocks, Pa.	45	37
92	Taylor, Pa.	25	00
93	Newburgh, O.	20	00
94	New Britain, Conn.	56	04
95	Beaver Meadows, Pa.	94	67
96	Pittsburg, Pa.	98	02
97	Marion Heights, Pa.	32	50
98	Shenandoah, Pa.	46	25
99	Wilkes Barre, Pa.	123	39
100	McKeesport, Pa.	22	66
101	Canonsburg, Pa.	16	55
102	Cleveland, O.	114	87
103	Superior, Wis.	18	75
104	Perth Amboy, N. J.	133	29
105	Nicetown, Pa.	24	60
106	Chicago, Ill.	148	41
107	Sayre, Pa.	51	84
108	New York, N. Y.	123	54
109	Ellsworth, Pa.	54	86
110	Leetsdale, Pa.	47	50
111	Allegheny, Pa.	24	05
112	Cleveland, O.	26	41
113	New Florence, Pa.	60	00
114	Dunmore, Pa.	73	75
115	New Philadelphia, Pa.	48	75
116	Chisholm, Minn.	19	82
117	New York, N. Y.	81	20
118	Pittsburg, Pa.	12	43
119	Latrobe, Pa.	44	25
120	Spangler, Pa.	104	49
121	Trenton, N. J.	170	41
122	Trenton, N. J.	81	62
123	Scranton, Pa.	35	67
124	Ormrod, Pa.	44	97
125	Chicago, Ill.	14	85
126	Beaverdale, Pa.	52	62
127	Buffalo, N. Y.	69	63
128	Lorain, O.	25	05
129	Sykesville, Pa.	61	25
130	Pittsburg, Pa.	46	34
132	McKeesport, Pa.	50	36
133	Newark, N. J.	74	94
134	Ernest, Pa.	50	00
135	Smoke Run, Pa.	163	50
136	Carnegie, Pa.	50	21
137	Lackawanna, N. Y.	7	50
138	Philadelphia, Pa.	10	84
139	Oil City, Pa.	38	75
140	Youngstown, O.	60	31
141	Little Falls, N. Y.	65	02
142	Elisabeth, N. J.	63	79
143	Windber, Pa.	48	25
144	New York, N. Y.	18	13
145	Altoona, Pa.	23	75
146	Detroit, Mich.	22	05
147	Allentown, Pa.	93	98
148	California, Pa.	19	56
149	Lackawanna, N. Y.	29	05
150	Pittsfield, Mass.	11	25
151	Allentown, Pa.	15	97
152	Homestead, Pa.	—	—
153	Berwick, Pa.	34	86
154	Dunmore, Pa.	56	25
155	Perth Amboy, N. J.	55	57
156	Sheffield, Pa.	22	43
157	Donora, Pa.	86	11
158	Creekside, Pa.	26	76
160	Jamaica, N. Y.	39	28
161	Tower City, Pa.	36	25
162	Scranton, Pa.	64	35
163	Chicago, Ill.	19	53
164	N. Hadley, Mass.	13	31
165	Chicago, Ill.	61	11
166	Barnesboro, Pa.	55	00
167	Cumbola, Pa.	45	66
168	Perth Amboy, N. J.	49	07
169	Scranton, Pa.	62	25
171	Pittsburgh, Pa.	39	72
172	Fredericktown, Pa.	31	25
173	Cleveland, O.	32	60
174	Oxford Furnace, N. J.	28	75
175	Detroit, Mich.	27	36
176	New Burgh, N. Y.	25	75
177	Vegreville, Alta., Can.	10	00
178	Manchester, N. H.	14	55
179	St. Louis, Mo.	111	61
180	Scarbo, W. Va.	30	25
181	Manville. R. I.	7	43
182	Dixonville, Pa.	78	15
183	Sunderland, Mass.	19	00
184	Whiting, Ind.	74	30
185	Hazleton, Pa.	57	60
186	McAdoo, Pa.	50	81
187	Ford City, Pa.	49	72
188	Ginter, Pa.	100	39
189	South Fork, Pa.	37	87
190	Newark, N. J.	29	61
191	Troy, N. Y.	55	56
192	Herkimer, N. Y.	38	70
193	Red Star, W. Va.	11	25
194	Minneapolis, Min.	37	12
195	Peckskill, N. Y.	24	12
196	Whiting, Ind.	56	25
197	Swoyers, Pa.	99	19
198	Port Jerwis, N. Y.	30	81
199	Whiting, Ind.	50	01
200	Syracuse, N. Y.	8	32
201	Whippany, N. J.	10	37
202	Auburn, N. Y.	21	91
203	Brooklyn, N. Y.	35	32
204	New York, N. Y.	23	52
205	Emerald, Pa.	49	07
206	Woonsocket, R. I.	27	59
207	Jeanette, Pa.	71	84
208	Kingston, Pa.	61	62
209	Carteret, N. J.	110	00
210	Westchester, N. Y.	26	05
211	Stapleton, N. Y.	23	68
212	Cleveland, O.	32	50
213	Bayonne, N. J.	51	09
215	New York, N. Y.	28	24
216	Hazleton, Pa.	96	00
217	Rochester, N. Y.	34	57
218	Youngstown, O.	29	50
219	Bakerton, Pa.	84	10
220	Chicago, Ill.	37	21
221	Chicago, Ill.	47	63

Від.	Місцевісць	$	ц.
222	Mahanoy City, Pa.	119	05
223	Port Bowkley, Pa.	107	81
224	Belle Valley, O.	31	06
225	Desloge, Mo.	67	75
226	Hammond, Ind.	18	75
227	Derry, Pa.	72	00
228	St. Clair, Pa.	30	10
229	Scranton, Pa.	139	43
231	Centralia, Pa.	19	20
233	New York, N. Y.	22	73
234	Elizabethport, N. J.	67	93
235	Rossford, O.	41	06
236	Ambridge, Pa.	5	74
237	Chester, Pa.	48	36
238	New Alexandria, Pa.	6	25
239	Philadelphia, Pa.	88	06
240	Phoenixville, Pa.	12	50
241	Newark, N. J.	20	41
242	Hawthorne, Ill.	33	83
243	West Pullman, Ill.	—	—
244	Bellefonte, Pa.	15	37
245	Trenton, N. J.	61	94
246	Crompton, R. I.	17	46
247	Wilmington, Del.	44	13
248	Coatesville, Pa.	47	50
249	Nanticoke, Pa.	48	59
250	Pittsburg, Pa.	99	44
251	Cleveland, O.	30	68
252	Northampton, Pa.	27	87
253	Lopez, Pa.	73	97
254	New Britain, Con.	24	96
255	West Newton, Pa.	37	18
256	Ronco, Pa.	24	93
257	Spring Valley, N. Y.	27	43
258	W. E. Pittsburgh, Pa.	31	62
259	Chicago, Ill.	46	76
260	Taylor, Pa.	51	27
261	Taylor, Pa.	47	50
262	Ansonia, Conn.	14	86
264	Juliet, Ill.	36	75
265	Taylor, Pa.	72	06
266	Glen Lyon, Pa.	45	09
267	Kingston, Pa.	34	49
268	Duquesne, Pa.	48	75
269	East Chicago, Ind.	36	25
271	Treskow, Pa.	43	31
272	Delano, Pa.	18	75
273	Hudson, N. Y.	33	50
274	Youngstown, O.	31	19
275	Perth Amboy, N. J.	67	85
276	Ambridge, Pa.	38	92
277	Hartford, Conn.	20	59
278	Wilkes Barre, Pa.	52	73
279	Glen Campbell, Pa.	32	50
280	Stockton, Pa.	34	70
281	Manchester, N. Y.	21	25
282	Syracuse, N. Y.	18	98
283	Auburn, N. Y.	24	65
284	Rome, N. Y.	12	68
285	Glassport, Pa.	11	25
286	Lorain, O.	20	23
287	Carnegie, Pa.	13	75
288	So. Betlehem, Pa.	30	09
290	Clarksburg, W. Va.	11	25
291	Brooklyn, N. Y.	18	17
292	Detroit, Mich.	36	71
293	Duquesne, Pa.	58	31
294	Madera, Pa.	35	15
296	New Kensington, Pa.	45	15
297	Dravosburg, Pa.	31	86
298	Holden, W. Va.	55	75
299	Kent, Pa.	27	85
300	Johnstown, Pa.	70	98
301	Chicago, Ill.	27	85
302	Fogelsville, Pa.	34	08
304	Hailwood, Pa.	28	50
305	Bruccton, Pa.	49	85
306	Cumbola, Pa.	13	91
307	Wilkes Barre, Pa.	29	66

Прихід за жовт. і падол. є $16.710.50

РОЗХІД:

Посмертне по бл. п.:

Стефані Чаплій, Wilmington, Del.	160.00
Івані Ільчишин, Oil City, Pa.	395.50
Михайлі Сеник, Mahanoy Plane, Pa.	100.00
Акимі Гавран, Simpson, Pa.	1.000.00
Онуфрію Кушляк, St. Louis, Mo.	1.000.00
Дмитрі Слота, St. Louis, Mo.	500.00
Филипі Ґоґоц, Simpson, Pa.	1.000.00
Михайлі Чорновий, Jersey City, N. J.	1.000.00
Тимку Вітик, Bakerton, Pa.	437.00
Михайлі Кулянда, Shamokin, Pa.	1.000.00
Анні Благітка, Bufallo, N. Y.	400.00
Насті Петранич, Madera, Pa.	400.00
Юстині Папач, Minersville, Pa.	400.00
Теклі Майкович, McKeesport, Pa.	400.00

Запомога для:

Ілька Грицік, Dixonville, Pa.	200.00
Ілька Тимців, New York, N. Y.	100.00
Михайла Мушка, Ernest, Pa.	100.00
Івана Поливка, Duquesne, Pa.	50.00

Сирітська часть по:

Михайлі Іванович, McKeesport, Pa.	500.00
Стефані Михалик, Pittsburg, Pa.	240.62
Даньку Ґарбера, Glen Lyon, Pa.	300.00
Михайлі Коштива, Carnegie, Pa.	500.00
Орґан Р. Н. С. за падолист	1.360.60
Нагорода Орґанізаторів	71.38
Платня Головних Урядників	270.00
Засідане Контр. Комісії	315.95
Адміністрація за падолист	88.26
Розхід за жовт. і падол. есть	12.289.31

Зіставлене:

Прихід за жовт. і падол. є	16.710.50
Готівка з кінц. вересня була	89.288.27
Весь прихід разом есть	105.998.77
Розхід за жовт. і падол. є	12.289.31
Готівка з кінц. падол. остає	93.709.46

З того:

Фонд сирітський	45.626.17
,, резервовий	23.145.00
,, народний	4.228.10
,, бідних	6.597.80
,, еміґраційний	1.877.64
,, розпорядимий	12.234.75
Разом	$93.709.46

Ів. Мартон, заст. предс.
А. Шаршонь г. кас.,
С. Ядловський г. ф. секр.

СПРАВОЗДАНЄ КАСОВЕ „РУСЬК. МОЛОДЕЧОГО СОЮЗА"

за місяці жовтень і падолист 1911 р.

Від.	Місцевість	$	ц.
1	Shamokin, Pa.	14	10
2	Mt. Carmel, Pa.	1	00
3	Olyphant, Pa.	3	25
4	Jersey City, N. J.	3	15
5	Mt. Carmel, Pa.	2	75
7	McAdoo, Pa.	13	30
8	Elmira, N. Y.	2	75
9	St. Clair, Pa.	6	49
10	Ansonia, Conn.	7	20
11	Waterbury, Conn.	2	00
12	Yonkers, N. Y.	1	75
14	St. Louis, Mo.	5	70
16	Lansford, Pa.	8	05
18	Seymour, Conn.		95
20	Jessup, Pa.	5	00
21	Mayfield, Pa.		50
23	Homestead, Pa.	—	—
24	Shamokin, Pa.		48
25	Trauger, Pa.		75
26	Belle Vernon, Pa.	1	00
27	Glen Lyon, Pa.	14	50
28	Mahanoy Plane, Pa.	5	00
29	Rhone, Pa.	6	56
30	Breslau, Pa.	—	—
33	Northampton, Pa.	26	10
35	Whitney, Pa.		75
36	Scottdale, Pa.	4	05
37	Chisholm, Minn.	2	75
38	Auburn, N. Y.	3	75
39	Syracuse, N. Y.	1	25
40	Edwardsville, Pa.	7	45
42	Passaic, N. J.	5	65
43	Simpson, Pa.	4	00
45	Philadelphia, Pa.	1	50
46	Plymouth, Pa.	9	90
47	Ambridge, Pa.		50
48	McKeesport, Pa.	3	25
53	Pittsburg, Pa.	15	10
55	Carnegie, Pa.	7	50
58	Ramey, Pa.	1	40
59	Leisenring, Pa.	9	00
60	Baltimore, M. D.	1	60
61	Dunlo, Pa.	4	25
63	Ford City, Pa.	2	00
65	Elizabeth, N. J.	1	75
67	Butler, Pa.		25
68	Ansonia, Conn.	1	13
70	Jersey City, N. J.	7	95
72	Alden Sta., Pa.	15	10
73	Providence, R. I.	1	65
78	Minersville, Pa.	2	69
81	Baltimore, Md.	1	80
82	New Alexandria, Pa.	5	00
83	Carnegie, Pa.		25
85	Hazleton, Pa.	3	00
87	Lancaster, N. Y.	2	40
90	Centralia, Pa.		50
91	McKees Rocks, Pa.		25
92	Taylor, Pa.	1	75
96	Pittsburg, Pa.	5	00
97	Marion Heights, Pa.		50
98	Shenandoah, Pa.	4	00
99	Wilkes Barre, Pa.	2	00
102	Cleveland, O.	—	—
104	Perth Amboy, N. J.	4	30
105	Nicetown, Pa.		50
106	Chicago, Ill.	1	50
107	Sayre, Pa.	2	48
108	New York, N. Y.	1	75
109	Ellsworth, Pa.		75
113	New Florence, Pa.		—
116	Chisholm, Minn.		25
117	New York, N. Y.		50
120	Spangler, Pa.	6	25
121	Trenton, N. J.	19	00
123	Scranton, Pa.	1	75
126	Beaverdale, Pa.	2	00
127	Buffalo, N. Y.		25
128	Lorain, O.	2	10
129	Sykesville, Pa.	1	25
130	Pittsburg, Pa.	1	25
132	McKeesport, Pa.	2	75
133	Newark, N. J.	2	25
135	Smoke Run, Pa.	1	50
136	Carnegie, Pa.		50
139	Oil City, Pa.	1	75
140	Youngstown, O.		50
142	Elizabeth, N. J.	4	00
147	Allentown, Pa.	5	75
148	California, Pa.	1	25
156	Sheffield, Pa.		25
157	Donora, Pa.	3	75
162	Scranton, Pa.	2	00
179	St. Louis, Mo.		75
182	Dixonville, Pa.	2	40
188	Ginter, Pa.	2	40
197	Swoyers, Pa.	12	75
198	Port Jervis, N. Y.	—	—
201	Whippany, N. J.		75
203	Brooklyn, N. Y.		50
207	Jeanette, Pa.	1	65
208	Kingston, Pa.	3	73
213	Bayonne, N. J.	4	28
217	Rochester, N. Y.		50
222	Mahanoy City, Pa.	3	85
223	Port Buckley, Pa.	1	19
225	Desloge, Mo.		25
227	Derry, Pa.	1	75
228	St. Clair, Pa.		24
229	Scranton, Pa.	5	15
240	Phoenixville, Pa.	1	50
241	Newark, N. J.		25
244	Bellefonte, Pa.	2	00
245	Trenton, N. J.	3	00
246	Crompton, R. I.		25
247	Wilmington, Del.		50
249	Nanticoke, Pa.	1	65
255	West Newton, Pa.	3	00
257	Spring Valley, N. Y.	1	25
258	W. E. Pittsburg, Pa.		75
260	Taylor, Pa.		25
273	Hudson, N. Y.	1	25
276	Ambridge, Pa.	1	25
283	Auburn, N. Y.	1	25
285	Glassport, Pa.		25
291	Brooklyn, N. Y.		75
296	New Kensington, Pa.	2	30
298	Holden, W. Va.	2	75

Прихід за міс. жовт. і падол. є $413.42

Зіставлене:

Прихід за жовт. і падол. є	413.42
Готівка з міс. вересня остала	13.685.65
Весь прихід разом є	14.099.07
Розхід за жовт. і падол. є	48.00
Готівка з кінц. падол. є	$14.051.07

Іван Мартон, заст. г. пр.,
А. Шаршонь, г. кас.,
С. Ядловський, г. ф. секр.

„SVOBODA" (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

ANTHONY CURKOWSKY, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

K. KIRCZOW, manager
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.

The largest circulation throughout the United States, Canada and Europe. The only advertising medium. Rates furnished on application.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

„СВОБОДА"
часопись для руського народа в Америці і орган „Р. Н. Союза", виходить що тижня в четвер і коштує:

в Америці на 12 місяців	$2.00
до старого краю на 12 місяців ...	$2.50
в Америці на 6 місяців	$1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Адреса:
„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Число телефону 498.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтаря або аґента на експресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший дістати.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

Розбишаки пера.

Під пору є споро таких людий, які сьвято в те вірять, що люди походять від малпи. Чи однак малпи вдоволені із тої „чести", се дуже сумнівна річ. А коли ще возьмемо під розваґу спеціяльно менажерію крикунів від „Народної Волі", то вже ніяк не помилимо ся, коли поставимо твердженє, що коли-б так малпи мали людську мову, то вони певно на все горло запротестували-б проти такого немилого і зовсім не приносячого чести їх малпячій породі посвоєння з „панами" від „Народної Волі". Вони, то значить уся малпяча порода, статями і цитатами винятими з „Народної Волі" небито доказали-б сьвітови, що крикунам, гуртуючим ся коло того органу, ще дуже далеко навіть і до малпячої моралї та чести; що характерність і мозки тих „панів" стоять доперва на такім уровени розвою, який посїдають звірі ще трохи низшого, як малпи, ряду, як ось приміром беврори, плазуни, жаби.

І ми зовсім не мішали-б ся до фамілійних справ „панів" від „Народної Волі". Пек та цур їм. Се-ж не приносить анї чести, анї з того не вийде ніякий хосен для Руси, коли мемо розбабрувати сю стирту смердячого гною, що носить шумну назву „Народна Воля". Ми-б і дальше збували іґнорованєм сї всї „пахощі", що хмарою сунуть з Олифанту на американську Русь, виходячи з того заложеня, що полємізувати з розумними арґументами і критикою, є річию корисною для суспільности; але полємізувати з глупими нісетницями, що вродили ся в мозку хорім на delirium tremens, се і не придасть ся на нїчого, і не принесе нікому найменчого хісна, та лиш розруханєм гнили занечистить ще більше воздух. І коли днесь відступаємо від нашої тактики, то лиш по тїй причині, що орґан Бельо-Бабіївського Союза, заохочений нашою мовчанкою, дійшов вже до самого вершка безличности і брехливости. Шайка моральних банкротів заприсягла ся „файтувати" всїх і вся, що лиш не належить до їх чесної компанії, що лиш не вийшло з їх гурту. Сї, що роздорами добили ся мізерненьких урядів, побачивши, що їх брехня і роздори починають тратити кредит у людий, чіпають ся найпідлїйших способів, щоб лиш не допустити до спокою, щоб лиш карину продовжати до безконечности; бо знають про се дуже добре, що коли устане карина, то і вся їхня слава піде в дубину.....

Після „вченої" гадки панів лїдерів від нового Союза, всяка людина доперва тоді є скінчена, совершенна, поступова і т. д. і т. д., коли зачисляє ся до їх фамілії. Так само всякий почин, нехай він буде найліпший, наймудрійший, найідеальнійший — він доперва тоді заслугує на признанє загалу, коли він вродив ся в мозку котрогось крикуна від „Народної Волі"; а інакше, то гура на него! І в тім містить ся уся мораль, уся ідейність „файтерів" від „Народної Волі". Дійсно мораль, на яку не здобулаб ся навіть і малпяча порода, мораль дуже близько посвоєна із моралю того сотворіня, що риє і квичить.

А се докажемо фактаки.

(Продовженє слідує.)

Динамітовий заговір.

Вже від шістьох років лучали ся по деяких американських містах динамітові замахи на зелїзні мости та будинки і ніхто не знав, які люди допускали ся тих насильств і в якій цїли се роблено. Дехто догадував ся, що виновники тих замахів рекрутують ся посеред членів робітничої юнії, бо усї ті випадки датують ся від часу, як Інтернаціональне Товариство Робітників до будови мостів і зелїзних структур проклямувало ґенеральний страйк проти американської компанії будови мостів (American Bridge Company). Сей страйк оголошено дня 10. серпня 1905 р. Зараз того самого року висаджено в воздух 4 зелїзні будівлї, виставлені згаданою компанією до будови мостів. Відтак пішли дальші динамітові замахи: в 1906 р. лучило ся 12 експльозій, в 1907 — 6, в 1908 — 29, в 1909 — 22, в 1910 — 29, а в 1911 р. — 11. Разом всїх динамітових вибухів було 113. Сї динамітові вибухи спричинили матеріяльної шкоди на 3 і пів міліонів долярів, при чім згинуло 112 осіб.

Коли дня 1-го жовтня 1910 р. вилетів в повітре будинок видавництва часописи Times в Лос Енджелес (Los Angeles), причім понесло смерть 21 людий, тоді майор (посадник) згаданого міста наняв шікаґовського детектива Борнса (William J. Burns) і припоручив йому вислїдити виновників сего страшного злочину. Борнс забрав ся із своїми людьми до праці і по недовгім часї найшов в одній шопі недалеко міста Індіянополіс, Інд. фортепянове пудло, повне динаміту. А знов в місцевости Тіффін, О., на ґрунтї батька МакМаніґаля знайдено 540 фунтів динаміту. Арештовано зараз МакМаніґаля (Ortie E. Mac Manigala), який признав ся, що уже чотири роки належав до конспіраційного товариства динамітярів. Признав ся також до участи в знищеню зелїзної будови Llewellyn-а, що мало місце на латинське Різдво минувшого року. Побіч МакМаніґаля арештовано також обох братів МакНамарів, а двох других „пташків" Шміда і Капляна, ще доси не відшукано. Арештованє братів МакНамарів наробило було в свою часї богато шуму і крику. Члени робітничої юнії домагали ся увязненя детектива Борнса за те, що він підступом увязнив, або попросту пірвав обох МакНамарів. Говорили навіть, що Борнс був платним аґентом капіталїстів, які самі допускали ся динамітових замахів, щоби тим способом знищити ненависну їм робітничу юнію. І справді, обох братів МакНамарів уважав загал американської суспільности жертвою людської злоби. Утворено сейчас осібний фонд на оборону увязнених і в короткім часї зібрано щось 200.000 долярів.

Дня 9-го жовня с. р. розпочала ся судова розправа. МакНамарам придїлено з рамени робітничої юнії двох визначних оборонців, але вони обжалуваних братів не оборонили, бо суд назбирав вже був занадто богато доказів проти них. Тимчасом процес волїк ся дуже поволи, бо корт не міг якось підшукати відповідних людий на судіїв присяглих, а до того виявило ся, що детектив Франклін, наятий до оборони МакНамарів, старав ся підкупити одного з членів лави присяжних. Оборонцї увязнених братів вели з ними двотижневі наради, а результатом сих нарад було те, чого ніхто не надіяв ся: оба брати признали ся до своїх злочинів і тим самим покінчили одну, найважнїйшу частину сеї таємничої справи. Процес братів МакНамарів коштував скарб понад $200.000. Якби злочинці були до вини не признали ся, то видатки на сей процес були би ще виносили що найменше один міліон!

Признанє братів МакНамарів було для всїх великою несподіванкою. Найбільше обурили ся на злочинців члени робітничої юнії, які на своїх спеціяльних мітінґах домагали ся рішучо кари смерти на обох динамітярів, що так страшно скомпромітували се товариство, котрого були членами, а один з них — навіть урядником! Та суд не пішов за голосом обурених робітників і дня 5. с. м. засудив Джемса Б. Мак Намару на доживотну вязницю, а його старшого брата Джана Йосифа — на 15 літ тюрми. Всї провідники і прихильники робітничої юнії висказали публично свій жаль по причині злочину братів Мак Намарів і висказали надію, що ідея робітнича на тім не потерпить, бо чейже жаден чесний робітник не може відповідати за поступок очайдушних одиниць, котрі злочинствами і насильством старали ся поконати своїх противників.

Засуд братів Мак Намарів не довів еще сеї справи до кінця, бо сим дїлом занялї ся тепер державні власти з Вашінґтону. Розведено широке слїдство, яке має викрити, що до сеї компанії динамітярів належали не тілько самі робітники, але і грубші риби... Засуджених братів Мак Намарів взяли на допити і домагають ся, щоб вони виявили усїх своїх спільників. Та з сего боку невелика поміч для властий, бо оба Мак Намари заявили, що відповідають тільки за себе самих, а за других не знають нічого... Забрано усї книги та письма з канцелярії робітничої юнії, у якій ще недавно старший Мак Намара був фінансовим секретарем, вислано на розвідки по цїлій Америцї найспритнїйших детективів і зроблено усе можливе, щоб виловити всїх тих виновників, котрі мали якінебудь зносини з тим динамітярським товариством, що протягом шести лїт нанесло тілько шкоди в майні і житю поодиноким людям і тілько сорому цїлій американській країнї.

ВИКАЗ ЖЕРТВ НА „УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ" В НЮ ЙОРКУ.

Зібрав член Тов. „Запор. Січ", Н. Кароль; жертвували: по 1.00 дол.: Н. Кароль, С. Левіцький, С. Раба, А. Закалужний, П. Заяць, Й. Дудар і А. Петровський; по 50 цнт.: І. Кароль, Й. Кароль, Й. Вінніцький, Н. Радицький, Т. Маселко, Н. Бачинський, Й. Бачинський, Й. Бачинський, І. Бачинський, Т. Бачинський, П. Гірак, Т. Слободзян, І. Зальский, Р. Бачинська, С. Бачинська, С. Чайковський, С. Екерт, Г. Михальчук, В. Паньчишин, Д. Михальчук і О. Лілінфелд; по 25 цнт.: Р. Самет, Й. Робак і А. Цїцерський. — Разом $18.25.

Зібрала членкиня Тов. „Боян", К. Огродник; жертвували: А. Маюк 1 дол.; по 50 цнт.: К. Огродник, Ф. Огродник, Й. Вашлер і В. Нивак; по 25 цнт.: Т. Станїславський, Г. Рудак, В. Бородайкевич, Д. Седлер, М. Гарматюк, Р. Серафим і Н. Вилигорський; Д. Бушта 20 цнт.; по 10 цнт.: Д. Яструбецька, К. Сенкевич, М. Сенкевич, Ґ. Офкоф, Т. Кушіль, А. Буриняк і Д. Качан. — Разом $5.65.

Товариство „Запороже за Морем" жертвувало з каси $10.00; по 1.00 дол.: М. Гуцалюк, К. Хома, М. Павлусик і О. Бенцаль; по 50 цнт.: В. Кашуба і П. Бенцаль. — Разом $15.00.

На балю „Запорожської Січі" зібрали: Ґ. Грещекізна, А. Савіцка і І. Матейко 4.17.

Е. М. Смолиньский 1.00.
А. Ґеретівна 2.00.
Й. Мілер 1.00.

З вічниту, який був устроєний Центральним Комітетом, прийшло до Каси 10.35.

З Фамілїйної забави, за старанєм Гр. Кладек чи т. „Просьвіти" 2.35.

М. Беднарський 50.

Загальний прихід 60.27.

Розхід:

Програми і тикети на відчит	3.00
Переписні листки для рек. скр.	54
Разом	3.54

Зіставленє.

Загальний прихід	60.27
Загальний розхід	3.54
Остає	56.73
В ч. 49. „Свободи" оголошено	479.83
Загальна квота	$536.56

СИСТЕМА ТРІЙОК.

П-на А. Ґеретівна складає $2.00 і кличе п-ну Юл. Опитко і К. Соколовську.

П-ні Т. Чосник складає $1.00 і кличе п-нї Я. Хомів і А. Семан.

А. Куш складає 1 дол. і кличе: М. Крука і М. Ланового.

І. Драґан складає 1 дол. і кличе О. Кучму і В. Лазуту.

М. Трач складає 1 дол. і кличе І. Купніра і С. Наконечного.

Дальші жертви просить ся присилати на руки касієра: С. Чосник, 96 Ave A., New York, N. Y.

За Комітет:

Яків Корнат, предс.,
Стефан Чосник, кас.,
Іван Матейко, секр. фін.

ДІТИ ГЛЯДАЮТЬ БАТЬКА.

Під пору находить ся на Еліс Айленд, засуджена на депортацію Анна Зінковська, з дітьми: Марією, Стефаном, Іваном і Осипом. Вона вернула дня 1го с. м. пароходом „Patricia" з Галичини, де їздила до рідні, що мешкає в Святині. Її чоловік, Григор. Зінковський, який мешкав під ч. 112 E. 11th St. в Ню Йорку, від якогось часу змінив своє мешканє, і всякі гляданя за ним особисті і листовні показали ся безуспішні. Щоб охоронити бідну жінку з дрібними діточками від гіркої судьби, яка їх неминуче жде, просить ся його самого, або всякого, хто знає щось про нього, безпроволочно донести про се до: Slavonic Immigrant Society, 436 W. 23rd St. New York, N. Y.

З Jersey City, N. J.

Не плине супроти вітру
Запах цьвітів і кадила, —
Але йде по всіх усюдах
Добра слава, добрі діла.
Ів. Франко.

Дня 5-го с. м. пращала українська громада в Jersey City, N. J. свого улюбленого дяко-учителя і діріґента хору, п. Андрея Ґелу. Теперішні невідрадні відносини в джерсісітській парохії були причиною, що п. Ґела змушений був опустити посаду дяко-учителя в тій місцевости.

Щоб віддати приналежну честь п. Ґелі за його щиру працю для добра місцевих братств і товариств як і парохії постановило сьпівацьке товариство „Українська Муза" устроїти комерс, запрошуючи до участи в сім пращаню представителів всіх місцевих братств і товариств як і комітету церковного. Іменно були репрезентовані: Тов. Р. М. Клюб Поступовий, Братство сьв. О. Николая і Сестрицтво Пр. Діви Марії.

Не є воно у нас звичаєм писати до часописий про того рода річи. Беру однак на взгляд се, що невтомима праця одиниці для загалу, повинна найти також загальне признанє у всіх трудолюбивих серцях.

П. А. Ґела, від многих літ свого перебуваня в Америці відзначав ся між усіма дяко-учителями. Мало найдесь в Америці руських громад, в котрих не знано би імени п. А. Ґели задля його здібностий так як діріґента хорів, як також задля незвичайних примет його характеру. Хто мав нагоду бути колинебудь на концерті, де сьпівав хор під діріґентурою п. Ґели, сему видай ніколи не вийде з памяти ся краса нашої руської пісні. Де лиш був він на посаді, там мертвечина не мала місця, бо він своєю запобігливостію, своєю щиростію а при тім непоколибимою енерґією, розбуджував всіх до житя. Для него не було ніколи ніяких перепон ні тягарів, а навпаки був він розлюблений в праци. А тої праці мав аж вщерть, бо кромі обовязків церковних провадив пополудневу діточу школу, вечерами учив церковного сьпіву на мішаний хор так школярів як і старших і підготовлював хори до ріжних виступів в концертах, представленях, вечерках і т. д. По при се мав ще на собі великий тягар, а то редаґоване словенського тижневника „Svoboda". Каждий отже зрозуміє, що до виконаня всеї тої праці треба було чоловіка з надзвичайною посьвятою і з залізною волею. Усі найвеличавійші концерти оставали всегда під батутою п. Ґели; за примір нехай послужить концерт в память 50-их роковин смерти Т. Шевченка, який відбув ся на весні с. р. в Ню Йорку.

П. А. Ґела обняв посаду дяко-учителя при джерсісітській парохії перед чотирма роками. З своїм приходом привернув він сю громаду до нового житя. Під сю пору були в парохії роздори, спричинені нахабностію „горлицьких москалів". Хору не було майже ніякого, а школа находилась в оплаканім стані. Сей занепад він усунув протягом дуже короткого часу, бо вже в кілька місяців опісля вишколив, приєднаних собі своєю незвичайною симпатією, сьпіваків, до того степени, що відважив ся приняти запрошене від головного уряду Р. Н. Союза, щоби при нагоді маючої відбути ся в 1908 р. Конвенції в Філядельфії, Па. виступити там із своїм джерсісітським хором. Розуміє ся, що се не були переливки, бо принятє запрошеня означувало віддати ся під критику тром соткам інтеліґентних делеґатів, котрі з'їдуть ся зі всіх сторін Америки. Кромі сего хор сей мав понисуватись перед присутним на тій Конвенції Впросьв. епископом С. С. Ортинським. Певність себе і своїх сил принесла п. Ґелі нові лаври, бо хор вивязав ся із своєї задачі як найкраще. А вже вершком признаня для праці п. Ґели були слова похвали від митрополита А. Шептицького і апостольського делеґата, Фальконія, та иньших високих достойників кат. церкви підчас посьвяченя гр. кат. катедри в Філядельфії, Па. в 1910 р., на котре власне хор джерзисітський зістав запрошений.

І коли так прийшло вичисляти ті многі виступи, на котрих п. Ґела давав докази своєї надлюдської праці для добра загалу, то сьміло можна сказати, що джерзисітська громада втратила в відході п. Ґели, щирого громадянина та невтомимого робітника на народнім і церковнім поли.

Відчуваючи сю втрату і узнаючи його 4-літну совістну і повну посьвяти працю, уряджено сей пращальний вечер і висказано на нім в численних бесідах свою найглубшу вдяку і пошану для особи п. Ґели. На пращаню було около 50 осіб. Тоасти і многолітствія ішли один за другим, переплітані сьпівами хору „Укр. Музи". В імени парохії попращав п. Ґелу сердечними словами п. К. Кирчів, від Р. М. Клюбу Поступового предсідатель того-ж товариства п. Ст. Милянович. П. Т. Лабовський говорив на загальну тему, підносячи ті заслуги п. Ґели, які тут висше наведено. Промавляли також і иньші гості, характеризуючи сумний стан громади, котра остане без фахового учителя і діріґента. П. Ґела до слів зворушений в своїй півгодинній бесіді подякував всім за сю незвичайну любов громадян і оцінене його праці.

Попередної неділі проголосив також о. Улицький в церкві перед зібраними парохіянами, але лиш офіціяльно, що п. Ґела відходить із сеї парохії. Після нашої однак гадки і заслуг п. Ґели для сеї парохії, належалось йому будь-що-будь пару сердечнійших слів від свого кількалітнього душпастиря.

На амер. Руси найдесь мало таких дяко-учителів, щоби так сумлінно сповняли свої церковні обовязки, як п. Ґела, а при тім дбали так про сьпів хоральний в церкві. Сей прехороше виведений сьпів стягав до церкви в „мирних часах" великі товпи людий. У сьпіві забували всі про щоденні турботи, скріпляли свої серця і шляхотніли. В Джерзі Сіті була лиш одна сімія, у котрої місто злоби була всегда на устах руська милозвучна пісня. Аж прийшов лихий час, змінились обставини, і ми розстались з нашим так симпатичним другом, п. А. Ґелою.

Потішаємось тим, що п. Ґела буде перебувати недалеко від руського центра, бо в місцевости Passaic, N. J. як дяко-учитель при парохії гр. кат. церкви сьв. Арх. Михаїла та ґратулюємо сій парохії, що здобула для себе так многозаслуженого учителя і діріґента, а притім чоловіка повного симпатії і гарних особистих примет.

Тож пращайте, друже, і працюйте в новій місцевости так як і у нас для слави церкви і руського поневоленого народа, а сей нарід віддасть вам за се належну честь!

Сьпіволюбець.

Перт Амбой, Н. Дж.

Комітет обходу Маркіянового Сьвята повідомляє всіх Родимців, замешкалих в околиці, і належачих до парохії Перт Амбой, що обхід сей відбуде ся у нас

в неділю, дня 31. грудня с. р.

Точно о год. 7.30 вечером відправить ся в церкві панахида за душу бл. п. Маркіяна при ласкавій співучасти всіх Всеч. доокoличних Отців Дух. а потім в гали відбуде ся сьвяточний Вечір, на який аложать ся сьпіви, декламації і відчит.

На сей Вечер, на який кождий повинен вже з самого почутя патріотизму явити ся, сердечно запрашає всіх місцевих і замісцевих

50—52 *Комітет.*

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

БРУКЛИН, Н. Й., Брат. Пресьв. Тройці, від. 203. подає до відомости, що на річнім мітінґу, дня 2-го грудня с. р. вибрано слідуючий новий уряд: Іван Балко, предс.; Мих. Шипорт, заст. предс.; Вас. Саїв, кас.; Стефан Гесушко, заст. кас.; Людвик Мигаль, секр.; Карл Шиш, заст. секр. — Л. Мигаль, секретар.

ДЕТРОЇТ, МІЧ., Бр. сьв. О. Николая, від. 175. повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 17. грудня, зараз по Сл. Божій в звичайнім місци. Кождий член має явити ся; неявивший ся заплатить 25 цнт., а урядник 50 ц. Також буде принимати ся нових членів до Братства без вступного а до Р. Н. Союза після статутів. — П. Попивак, предс.,

САЙР, ПА., Бр. Благовіщеня Пресьвятої Богородиці від. 107. повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся 17-го грудня с. р.; початок точно о годині 2-ій по пол. в церковній гали. На тім мітінґу має явити ся кождий член. Справоздане касове і вибір нового уряду на слідуючий рік. Довгуючі члени мають вирівнати свої довги, бо в противнім разі поступить ся з ними після статута. Неявивший ся член буде укараний 50 ц., а урядник 1 дол. — Ант. Лучейка, секр., Гр. Ковалевич, предс.

о. П. Понятишин

З нашої церковної ниви

(Дальше).

III.

(В попереднім числі ,,Свободи" говорив я насамперед об тім, що від приходу нашого Епископа в Америку до недавна воювали проти него всякі духовні і сьвітські проводирі угро-руського народа разом з галицькими Москалями та вказав на безуспішність їх борби. Потім підносив я з найбільшим признанем тих немногих, що правда, Русинів з угорської стороди, які гуртують ся при часописи ,,Rusin" і які вірно та щиро підпирають нашого Владику. Відтак говорив я про се, що в послїднім часї зачали поборювати нашого Епископа також деякі сьвященики і вірні з галицької сторони, як також висловляв я своє здивоване, що средством до сеї борби проти Епископа зі сторони Галичан служила ,,Свобода", орґан Р. Н. Союза, якої-то орґанїзації наш Владика був покровителем, почетним і дійсним членом. — Тепер йду далї і писати-му про те, длячого деякі ,,наші" станули проти Епископа).

Як на всьо, що в сьвіті діє ть ся, або що на сьвітї бачимо, мусять бути якісь причини, так само мусить мати причини і та буря, яка піднäла ся тепер проти нашого Епископа. Тих причин є досить богато і можна їх найти в сих проти-епископських статях, що від якогось часу появляли ся у ,,Свободі". Розуміється ся, що всїх причин, які викликали борбу проти Епископа послїдними часами, а про які писала ,,Свобода", я не можу подрібно розбирати по просту тому, бо деякі з тих причин є так малої ваги, що говорити про них значилоб тільки, що тратити час і дармо забирати місце у ,,Свободі". Я розберу лише що важнійші причини, при чім не буду держати ся сего порядку, в якім приносили їх дописи чи статї ,,Свободи". Приступаю отже вкінци до самої річи.

Закидають Епископови деякі наші, головно члени Р. Н. Союза, те, що він пошкодив Р. Н. Союзови длятого, бо за його старанєм послїдна конвенція Союза змінила назву ,,Руський Народний Союз" на ,,Руський греко-католицький Союз". Дальше гнївають ся на нашого Владику за се, що він основує нову гр.-кат. орґанїзацію під назвою ,,Християнська Любов" або ,,Союз No. 3.", як дехто хоче називати се товариство. Ся нова орґанїзація має бути вимірена проти Р. Н.Союза, бо вона буде робити йому конкуренцію або й відтягати від него членів. Сам Епископ є членом Р. Н. Союза (властиво був членом тоді, як вирнула нова орґанїзація) і яко член не повинен він нїчого такого робити, що моглоб вийти на шкоду Р. Н. Союзови. Длятого однак, що Епископ на се не зважає, лише дїлав і дїлає на шкоду Союза, отже — гурра на него!

Сей закид, як кождий бачить, складає ся з двох частий. бо відносить ся він до зміни назви Р. Н. Союза і до нової орґанїзації тай безперечно, що на перший погляд ока може він видавати ся цїлком слушним. Коли однак приглянемо ся сему закидови трохи близше і коли взагалї розяснимо цїлу справу, то мусить він або зовсїм відпасти, або показати ся так слабим закидом, що рішучо не міг він бути слушною причиною гнїву на Епископа. Ну, тай возьмім на розум, як то кажуть, першу частину сего закиду, значить, переміну назви ,,Руський Народний Союз" на ,,Руський гр.-кат. Союз".

Р. Н. Союз, як вказує вже його назва, є такою орґанїзанїзацією, яка має гуртувати в собі людий руської народности, значить таких Русинів, які знають і стоять на тім, що руський нарід є самостійним славянським народом, відрубним від Росіян, Поляків чи Словаків. І гуртувати, скупляти Русинів має сей Союз на те, щоби ті Русини на випадок якогось нещастя, хороби або смерти, могли мати на чужинї якусь матеріяльну грошеву поміч. Та руськість і матеріяльна підмога своїм членам є одинокими цїлями, для котрих Р. Н. Союз заснував ся і для яких істнує він тепер, або иншими словами: Р. Н. Союз був все і є орґанїзацією народно-запомоговою. Воно правда, що після статута Р. Н. Союз має старати ся також о ,,моральну поміч" о ,,моральний і духовий добробит" своїх членів (6-ий параґраф, під в); з другої однак сторони ті слова є дуже загальні і не можна знати, як їх треба розуміти. Я думаю, що без згляду на се, яку гадку мали ті, що вкладали згадані слова до статута, таких слів, як ,,моральна поміч" або ,,моральний духовий добробит" не можна розуміти так, аби віра, церква або спасенє душі чоловіка мали з ними щось до дїла. Воно правда і се, що від кількох лїт істнує в Р. Н. Союзї також уряд головного духовного управителя, но ті духовні управителї нїколи не пасли духовно своїх овець, в тім випадку членів Р. Н. Союза, но робота їх обмежалась на відправлюванє Служби Божої в часї конвенції або підчас річних засїдань Старшини Р. Н. Союза так, що з установи сеї духовної позиції цїли Р. Н. Союза в нїчім не змінились анї нїчим новим не доповнились. Впрочім, як там воно і не є з тими моральними параґрафами і духовними управителями, а Р. Н. Союз, як кождий се знає, все дбав — говорячи церковним язиком — лише о дочасне земське добро своїх членів, а не о якесь добро душевне, або що на одно виходить, Р. Н. Союз завсїгди був і є орґанїзацією на скрізь сьвітською.

Аж тут прийшов наш Епископ до Америки. Зовсїм природно, що сей Епископ, як приходив сюди, мав (а й тепер має і буде мати), так сказати-б, два знамена; одно знамя, то се, що він був Русином, а друге знамя, то се, що він прийшов на Епископа для тутейшої гр.-кат. церкви. Властиго кажучи, то се друге знамя, значить, знамя епископське, повинен я був покласти на першім місци тому, бо Христова наука каже, що кождий християнин без згляду на свій стан мусить ставити свою віру висше ніж свою народність. І нехай нїхто не обуряєть ся на мене за що йно висказані слова і нїхто най не гадає, мов би християнська мораль, учила — не любити свого народа. Нї, річ мається ся цїлком противно, бо як раз наука Христова вчить правдивого патріотизму (любови свого народа), і сам Христос був за свого житя на земли ідеальним жидівським патріотом. Коли Христос каже, що більше треба цїнити свою віру ніж свою народність, то се длятого, бо віра є для чоловіка більшим добром як його народність так, як віра і житє після віри дає чоловікови по смерти житє вічне, а сама лише народність або радше любов свого народа без віри і без житя після сеї віри не дасть і не може дати чоловікови вічної щасливости. Зрештою, народність, беручи річ фільозофічно, є остаточно лише добром дочасним, бо як всьо на сьвітї перминає, так перминають ся і народи. Колись, примірoм, були дуже славні народи а днесь їх нема. а зглядно на їх місци повстали инші народи; так само і днесь є великі і сильні народи, но колись їх напевно не буде. Звиш тисяч років тому назад не було на сьвітї про Русинів нї слиху нї диху; ну, і хто знає, чи за тисячу чи кілько там лїт від тепер будуть ще на сьвітї Русини істнувати. Конець кінцем отже нарід є чимось таким, що треває в часї, що має свій початок і свій конець, но віра Христова є і все буде, аж до кінця сьвіта, бо так сказав Христос, відвічна Правда. Коли-ж народність є тільки добром дочасним, то тим більше таким дочасним добром є патріотизм або любов свого народа, бо звісно, чоловік може любити свій нарід лише так довго, як довго жиє на земли. По смерти-же можна вправдї любити свій нарід, але на се треба бути сьвятим (і дїйсно цїлі країни або й поодинокі міста вибирають собі сьвятих за своїх патронів) — но сьвятих є розмірно дуже мало. А чи й не-сьвяті, себто осуджені в пеклї можуть любити свій нарід, про се мабуть нема що й говорити, бо-ж осудженим серед страшних мук в пеклї, зовсїм до любови не є... Та сьвятих і пекольників я радше лишу на боці, а скажу лиш ще раз, що після Христової науки кождий християнин, хоч би він і як цїнив та дорожив своєю народностію, мусить таки більше цїнити і любити свою віру. Те, що я сказав тут про віру і народність, сказав я лише натяком; про такі річи, як народність а віра можнаб дуже много говорити. На се однак не пора менї тут нї місце, йду отже далї.

Як приїхав наш Владика за море, то звісно, що всї американські щирі Русини незвичайно одушевлялись і тїшили ся тим, що вкінци по довгих старанях і ожиданях дістали вони свого Епископа. Се загальне одушевленє не оминуло, розумієть ся, і Р. Н. Союза; ну, і сей Союз, якому, по правдї кажучи, до тепер було зовсїм добре і до лиця з тим, що він був лише сьвітською народно-запомоговою орґанїзацією, на своїй найблизшій, значить филядельфійській Конвенції підносить сему Епископови серед великого шуму грамоту, котрою іменуєть ся його покровителем сеї орґанїзації і надаєсь йому почетне членьство, а Владика знов зі своєї сторони, щоби не бути лише парадним, так сказати, членом Р. Н. Союза, став ся також його членом дїйсним. Спочатку воно здавалось, що Р. Н. Союз сим вибором Епископа на свого покровителя і почетного члена зробив щось доброго та що загалом все буде благополучно. По недовгім однак часї показалось, що вязати Епископа з Р. Н. Союзом зовсїм не було так розумно, як воно спершу могло видаватись, тому іменно, бо Р. Н. Союз не вмів числити ся з тими наслїдками, які се епископське покровительство і почетне членьство будуть мусїли для него принести.

Я вже попереду говорив, що Епископ, приходячи сюди, лучив в своїй особі два знамена, себто, що був він греко-католиком чи радше Епископом гр. кат. Церкви, та що був він руської народности. Ті два факти чи знамена, треба було Р. Н. Союзови взяти під розвагу, заки він рішив ся надїляти Епископа своїми почестями. Тимчасом Р. Н. Союз на сї два знамена цїлком не зважав, лише, обсипуючи Епископа покровительством руководив ся виключно тим, що сей Епископ був щирим, правдивим Русином, а зовсїм не звертав уваги на се, що сей покровитель і почетний член був заразом і Епископом тутейшої гр.-кат. церкви. І що Р. Н. Союз вибирав на филядельфійській конвенції Епископа своїм покровителем і почетним членом лише яко Русина, а не рівночасно яко Епископа, про се, здасть ся менї, не може бути найменшого навіть сумнїву. Бо як би воно так було сталось, що на Епископа до Америки був би прийшов не щирий Русин, лише який Русин замакітрений, приміром який москвофул, впрочім добрий навіть греко-католик, то се так певно, як два а два є чотири, що був би він бачив покровительство і почетне членьство Р. Н. Союза так, як видить ся грушки на вербі. І власне в тім, що Р. Н. Союз яко чисто сьвітська орґанїзація, надїляючи першого руського Епископа в Америцї всїми можливими почестями, дивив ся лише на його народність, а не узгляднäв заразом і його церковного становища, лежить цїлий сук річи і ся обставина була найважнїйшою причиною всїх тих баламут і негодовань, які опісля в Р. Н. Союзї повстали. Що більше, я прямо скажу, що се дїленє Епископа на Русина і Епископа і надїлюванє його покровительством і почетним членьством лише яко Русина було помилкою і то такою помилкою, якої не поповнив ще Р. Н. Союз в історії свого істнованя.

Є така загально принята засада в католицькій церкві і то без ріжниці на обряд (в католицькій церкві як відомо є ріжні обряди, але одна і та сама віра), що Епископ, чи й взагалї перший ліпший сьвященик може мати покровительство над такою лише орґанїзацією, котра складаєть ся з католиків, а ніяк не може брати під свій покров товариства такого, до якого належать чи можуть належати також і не-католики без згляду на се, чи ті не-католики є тої самої чи иньшої народности як Епископ. Воно так є, й інакше бути не може; бо коли-б який католицький Епископ без зглядy на обряд — повтаряю ще раз — брав у свою защиту якесь товариство не-католицьке, або таке товариство, яке є мішане що до віри своїх членів, то в такім разї значило-б се тільки, що сей Епископ не робить нїякої ріжниці між католицькою а не католицькою вірою, що сей Епископ ставляє на рівнї віру католицьку з вірою не-католицькою, або що він є рівнодушний до своєї віри. Такий отже Епископ стягнув би на себе важке підозрінє що до своєї правовірности, на що чейже жаден Епископ позволити не може. Зрештою таке саме правило що до покровительства церковних осіб над орґанїзаціями є також і в инших, наприклад, в протестанських церквах і певно нїхто ще не чув, аби який достойник, припустім, анґлїканської епископальної церкви, яка з поміж всїх протестантських церквей стоїть ще найблизше до церкви католицької, був покровителем якоїсь орґанїзації, що складала би ся з членів неналежачих до сеї церкви або з членів ворожих що до віри церкві епископальній. На мою думку, то виїмок з сего загального правила, що Епископ не може бути покровителем над орґанїзацією, котра не є тої самої, що й він, віри або над орґанїзаціями мішаних вір, зробив би лише один ,,Алеутскій" і ,,Сѣверо-американскій" російський Епископ чи Архиепископ. Можна зовсїм напевно сказати, що згаданий Епископ чи Архієпископ приняв би під свій покров таке товариство, як ,,Общество Русскихъ Братствъ", котре, як звісно, сидить що до віри на двох стільчиках, значить, на стільчику греко-католицькім і на стільчику цароcлавнім. А приняв би він покровительство над Обществом на се, аби своїм впливом цїлком витрутити з під сеї орзанїзації стільчик греко-католицький і щоби посадити так ,,няня", главного духовного управителя сего ,,Общества" а з тим і

всіх його членів на однім лише царославнім стільчику. Коли-ж би се йому не удалось, то сей Алеутскій епископ потряс би лише своєю косматою бородою і відзвав би ся до сеї орґанїзації менше більше такими словами: ,,Нєт, нєт мої ребенята, ви не слушаєте меня, помазанника Божія, поетому я оставляю дом ваш пуст''... Но менше о се.

Беручи отже під розвагу з одної сторони се, що я вгорі сказав про віру і народність, а з другої сторони те, що католицький Епископ може бути покровителем католицької лише орґанїзації, воно є цїлком природно, що наш Епископ, даючись вибрати покровителем і почетнем членом Р. Н. Союза, не міг вдоволитись тільки врученєм собі грамоти і на тім покінчити весь бізнес. Хоч яко Русинови, безсумнївно, лицювало йому покровительство над Союзом, то однак яко Епископ мусів він змагати до сего, аби Р. Н. Союз, який доси мав лише марку сьвітську, прибрав також віроісповідний, церковний характер, або щоби Р. Н. Союз став ся Руським гр. католицьким Союзом. Тим то ще заки вручено Владиці почетну грамоту, заявив він тодїшнїй Старшинї Р. Н. Союза рішучо, що він (Епископ) лише під сим, а не іншим услівєм приймe покровительство над Союзом, коли ся орґанїзація зазначить ясно своє становище що до церкви. Ну, і на попереднїй, філядельфійській конвенції, на котрій власне вибирано Епископа покровителем, перейшов (тодїшний) 19-тий параґраф, який орікав, що на будуче членом Р. Н. Союза може бути лише гр. кат. Русин, або взагалі католик.

Принятє сего віроісповідного, так сказати-б, параґрафу до статутів Р. Н. Союза зовсім не означало сего, щоби сей Союз ставав ся якоюсь, в стислім значіню того слова, церковною чи клерикальною, як дехто міг би думати, орґанїзацією, бо через сей параґраф Р. Н. Союз нїчого не теряв на своїм сьвітськім, народнім характері і ,,Свобода'', орґан Р. Н. Союза, як перед тим так і потім однаково боронила наших справ народних і взагалі писала майже виключно про сьвітські річи. Сей церковний характер розуміли всї так, що ,,Свобода'' мала лише не виступати проти віри і нашої церкви, но мала боронити ся церкву бодай о стільки, о скільки вона причиняє ся до береження руської народности між нашим робітництвом в Америцї. Анї не вносив сей параґраф якоїсь вузкої партійности до Р. Н. Союза, бо тодї крім москвофілів, які вже від давна в Америцї істнують, якихось инших партій між американськими Русинами не було. Правда, воно так виглядало, що сим параґрафом загороджувалась до Союза дорога православним Українцям з Росії; но так воно лише здавалось, бо-ж відомо, що до Р. Н. Союза від часів його основаня горнулись і горнуть ся за дуже малесенькими лише виїмками самі гр. кат. галицькі Русини. Російські-же Українцї, яких в Америцї є досить обмаль і у котрих народня сьвідомість, о скільки я бодай мав нагоду пізнати, є, загалом беручи, далеко менша ніж у Русинів-Галичан, волять радше вступати до тутейших російських орґанїзацій так, що Р. Н. Союз не мав потреби брати їх в рахубу і на ділї ніколи їх в якусь рахубу не брав. Як воно зрештою і не є, а на тім 19-тім параґрафі Р. Н. Союз нїчогісько не тратив, но противно, він на нїм дуже много зискав, бо від філядельфійської Конвенції, на котрій, як сказано, вложено сей параґраф до статута, почали напливати до Р. Н. Союза особливо з угорської сторони тисячі нових членів і в протязї двох років, значить, від одної Конвенції до другої, Р. Н. Союз зріс так, як ніколи перед тим.

Сей 19-тий параґраф занимав собі спокійненько місце між иншими параґрафами в статутах Р. Н. Союза і ніхто ним не турбував ся аж до кількох місяців перед послїдною Конвенцією. В тім, іменно, часї зачали підносити ся з ріжних сторін голоси, щоби сей параґраф, яко ,,дурний'' і непотрібний ,,геть вишмарити'' і кождий ще мабуть тямить, яка-то письменна борба вела ся якого півтора року тому назад з приводу сего параґрафу на шпальтах ,,Свободи'' або циркулярами розкидуваними поміж Союзові Братства. Ті перепалки пером скінчились, розуміє ся, на нічім, но все таки були вони вступом, що на слїдуючій Конвенції буде мусїла перевестись велика баталїя так що до сего параґрафу як і взагалї до цїлого напрямку, який на будуче Р. Н. Союз має заступати.

(Дальше буде).

ДОПИСЬ.

З McKees Rocks, Pa.

В недїлю, 26-го падолиста с. р. булисьмо наочними сьвідками факту, який наглядно вказує, що Русини ще не доросли до того, аби хтось посторонний міг який-такий осуд видати о них. Признам ся щиро, що якби ся так мене хтось питав, який я осуд маю що до Русинів, а я не був Русином, тобим сказав, що Русини ще не вартають називатись навіть півкультурним народом.

Річ ось в чім. 26-го падолиста давали McKees Rocks-ські Русини представленє, на яке вибрали собі штуку, яка сама за себе говорить. Грали ,,Циганка-Красавиця'' — Гануляка. Хто знає автора сеї штуки, то і штуки не потребує читати, бо знає, чим вона буде пахнути; а хто знає саму штуку, виробить собі докладне понятє про її автора: ,,Wart Pac pałaca, a pałac Paca''. Та нам богато не розходить ся о автора; нам лише о се розходить ся, як могли сьвідомійші патріоти з McKees Rocks, Pa. допустити до сего, аби таку погань давати на сценї. Чиж ми не маємо красного, свого питомого репертуару зі змістом чисто народним? Тай в McKees Rocks, Pa. єсть і сьвященик народовець і він допустив до того, що його недоук-дячок всїм накидує таку погань! Встид і ще раз встид!

Всьо зайве опускаємо, а ідемо до річи.

Підносить ся куртина і хор мамелюків реве чорносотенну російську пісню:

,,Дружина въ ряды стройсь
Пойдемъ мы на врага
Выгнать усѣхъ евреевъ
Чтобъ вольна была Россія.

Стой найдократъ*),
Стой не стрѣляй
И пули намъ не страшь
Нѣ бомбой не вражай''.

Поминаємо цїлу гру аматорів, в котрій найскрупулятнїйший спеціяліст не мігби добачити зерна найпримітивнїйшої гри — а переходимо до кінця. При кінци знова диво! Російські чорносотенці перемінились в галицьких москвофільських янїчариків і ревуть ,,Пора — Пора'', що аж по грудях дре! Та публика (честь її за то) вповнї зрозуміла свій патріотичний обовязок, бо як один муж, цїла саля загреміла: ,,Не пора, не пора'', ,,О честь вам, кацапські лайдаки'' і ,,Ще не вмерла Україна''.

*) Чорносотенці співають: демократ.

От таке представленє було в McKees Rocks, Pa.

А тепер низка вражінь.

Чому ти, руський народе, живеш ще на тій сьвятій земли і чому дармо псуєш хліб Божий? Чому? Чи длятого тілько, щоби вічну саму погань між собою плекати? Чому ти такий, народе химерний? Чому инші народи, менші від тебе числом і культурою, поволи, але постійно прямують до чогось кращого? Чи ти вже нїчо кращого не потрафиш, як виводити з поміж себе відступників свого народа, що на кождім кроцї учать тебе, як білого царя і сильних мира сего по лапах лизати?

Ох, бідний народе! — Ти справді бідний, коли навіть того покрою люди, що дячок Сокольський (се чесне імя повиннї собі порядні Русини затямити!) потрафлять тебе за ніс водити!

Гей, милий Боже! Як чоловік розгляне ся між Поляків, Словаків, Мадярів — то аж серце радує ся, як вони в згоді працюють для добра свого народа, для вітчини; як вони вистерігають ся, щоби свому народови перед чужинцями ганьби не принести...

Чи і у нас так єсть? Дасть Біг...

О. М.

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1910—1912:

Духовний управитель:
о. Мих. Балог, R. 9, Box 8. Butler, Pa

Предсідатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Черемшак, Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:
Іван Мартон, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Теодозій Лабовський, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шаршонь, 524 Pine and Franklin St., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Балог, Whiting, Ind.
Константин Поступак, McAdoo, Pa.
Теодозій Каськів, Newark, N. J.

Радні:
Іван Ґлова, Shamokin, Pa.
А. Стефанович, Ambridge, Pa.
Й. Ялечко, Ramey, Pa.
С. Маркевич, New Alexandria, Pa.
В. Левчик, Elizabeth, N. J.
А. Добош, Lansford, Pa.

Орґанізатор:
Ілько Моранець, 1441 Emma Street, Chicago, Ill.

Головна Канцелярія „Р. Нар. Союза" находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

ПОКВІТОВАНЯ З ВИПЛАЧЕНИХ ЗАПОМОГ З КАСИ Р. Н. СОЮЗА.

Ч. 2042 КВІТ $400.00

на чотириста долярів, котрі п. Іван Загачевський отримав як посмертну запомогу по жені Олені з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці. Ансонія, Конн. (дати не подано) 1911.

Іван Загачевський.

Съвідки:
Теодор Шкурат,
Африн Клянчко.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 10.
Филип Бодонь, предс.,
Семен Натуркач, секр.

Ч. 2051 КВІТ $100.00

на сто долярів, котрі п. Григорій Мута отримав як надзвичайну запомогу за нев. слабість з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Сімпсон, Па 11-го жовтня 1911.

Григорій Мута.

Съвідки:
Прокоп Мітка,
Дмитро Єлиняк.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 43.
Мих. Онуфряк, предс.,
І. Гарбера, секр.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

НЮ ЙОРК, Н. Й., Тов. ім. „Богородчани" під опікою Пресьв. Діви Марії, від. 233. повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 16-го грудня, точно о год. 6-ій вечер в гали під 117 Аве. А. Вибір нового уряду. Кождий член довгуючий мусить вирівнати довг перед виборами, інакше не буде мати права до виборчого голосу і не буде мати жадного права до протесту. Член прибувший на вибори пізнійше, як на призначений час, тратить також право до протесту; члени, котрі не прибудуть на вибори з недбальства заплатять 50 цнт., а урядник 1 дол. — Д. Квасняк, пр., Ів. Гаврилко, кас., Дм. Концур, секр.

АНСОНІЯ, КОНН., Бр. сьв. Апп. Петра і Павла, від. 10. повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 24. грудня с. р. Початок пів до другої по пол. Мають явити ся всї члени і свої довги поплатити. Довгуючий член, котрий не явить ся на мітінґу і не вирівнає довгу, буде виключений з Бр. Суть важні справи до полагодженя, як вибір нового уряду і т. п. — Семен Натуркач, секр.

ВІЛКСБЕРИ, ПА., Бр. сьв. О. Николая, від. 99. подає до відомости своїм членам, що річний мітінґ відбуде ся дня 17. грудня с. р. На тім мітінґу контрольна комісія має предложити справоздане касове з цілого року, а опісля наступить вибір нового уряду на слідуючий рік і полагодженє інших важних справ. На тім мітінґу буде принимати ся нових членів без вступного до Братства а до Р. Н. Союза після статутів. Члени, котрі не прибудуть на мітінґ, підлягають 1 дол. карі. Довгуючі члени мають вирівнати свої довги, бо в противнім разі будуть виключені з Братства і Р. Н. Союза. — Василь Зомчак, пр., Стефан Чорній, кас., Петро Герман, секретар.

БАЙОН СІТІ, Н. ДЖ., Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 213. повідомляє всіх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 19. грудня с. р. о год. 7-ій вечером. Справоздане касове і вибір нових урядників. Неявившій ся член платить 50 ц., а урядник 1 дол. кари. Не вирівнавший член довгу буде суспендований. Нових членів буде ся принимати без вступного до Братства. — А. Бурбела, місто-пр., А. Павлюк, секретар.

ДОНОРА, ПА., Бр. сьв. Димитрія, від. 157, подає до відомости, як місцевим так і плейзовим членам, що річний мітінґ відбуде ся дня 24-го грудня на 5-ій улиці, під литовським костелом. Початок о год. 1-ій по пол. На сей мітінґ має явити ся кождий член. Контрольна комісія зложить рахунок з цілого року. Вибір нових урядників на рік 1912-ий. Буде принимати ся нових членів без вступного до Братства а до Р. Н. Союза після статутів. Довгуючі члени мають вирівнати свої довги, бо в противнім разі будуть суспендовані. Котрий член не явить ся на тім мітінґу, заплатить 1 дол., а урядник 1.50 дол. кари. — Тео. Газдайка, пр., М. Вархолик, секр.

КІНҐСТОН, ПА., Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 208. повідомляє, що річний мітінґ відбуде ся дня 17. грудня, точно о годині 2-ій по пол. На тім мітінґу буде вибір нового уряду. Неявивший ся член буде караний після статута. — М. Масекович, секретар.

ПІТСФІЛД, МАСС., Бр. сьв. Димитрія, від. 150. подає до відомости всім членам, що річний мітінґ відбуде ся на дни 17-го грудня 1911 р. в Куртин гали, при Пекс Ровд. Початок точно о годині першій по пол. Справоздане касове і вибір нового уряду на рік 1912. Член неявивший ся на мітінґу підлягає карі 50 ц., а урядник 1 дол. — Грицько Андреїв, пр., Ник. Щербань, секр.

ВЕСТ СЕНЕКА, Н. Й., Бр. Пресьв. Богородиці, від. 149. повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 23. грудня о годині 8-ій вечером під ч. 556 Інґем Аве. Вибір нового уряду на слідуючий рік і справоздане касове. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі стратять право до запомоги і зістануть суспендовані. — Фр. Петришин, предсідатель.

РОСФОРД, О., Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 235. подає до загальної відомости, що річний мітінґ відбуде ся в першу неділю по 10-тім, то є. 17. грудня; мітінґ розпічне ся о годині 1.30 по пол. На річнім мітінґу має кождий член явити ся, бо буде справоздане річне і відбуде ся вибір нового уряду на рік 1912. На тім мітінґу буде ся принимати нових членів без вступного. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости, бо єсли не сповнять своїх обовязків, будуть суспендовані. Котрий член не явить ся на тім мітінґу, заплатить 1 дол., а урядник 2 дол. кари. — Вас. Холавка, пр., Михаїл Цепний, секр., М. Кусьнер, кас.

СКРЕНТОН, ПА., Бр. сьв. Івана Хрест., від. 169. повідомляє, що річний мітінґ відбуде ся дня 24-го грудня 1911 р. Справоздане касове і вибір нового уряду на 1912-ий рік. Член неявивший ся і не вирівнавший своїх довгів, зістане суспендований так з Братства як і Р. Н. Союза. — Л. Демко, секр.

ЕДВАРДСВІЛ, ПА., Бр. сьв. Володимира, від. 40. повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінґ відбуде ся в неділю, дня 17. грудня, в гали церковній, точно о годині другій по пол. На тім мітінґу предложать комітетові справоздане з своєї діяльности за цілий 1911 рік. Дальше наступить вибір нових урядників на рік 1912. Члени довгуючі до Братства мають вирівнати всї свої залеглости, бо в противнім разі не будуть мати права забирати голосу на нарадах, анї бути вибраними урядниками; кромі сего зістануть суспендовані з Братства і з Р. Н. Союза. Член неявивший ся заплатить 50 цнт., а урядник 1 дол. кари. Нових членів буде принимати ся до Братства без вступного. — Павло Валях, пр., Ів. Кавалкевич, секр.

ФРЕДРІКТАВН, ПА., Бр. сьв. Ів. Хрест., від. 172. повідомляє своїх членів, що дня 17-го грудня відбуде ся річний мітінґ. Кождий член має явити ся і вирівнати свої довги. Неявивший ся член буде покараний після статута. Початок мітінґу о год. 1-ій по пол. — Ів. Мачуґа, предс.

ЧЕСТЕР, ПА., Бр. Сошествія сьв. Духа, від. 237. повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 17. грудня в гали церковній, при улиці Ґарвінґ. Початок точно о год. 2-ій по пол. 1) Отворенє мітінґу; 2) справоздане предсідателя; 3) справозд. секретаря фінансового; 4) справозд. касієра; 5) справозд. контрольної комісії за цілий рік 1911; 6) справозд. надзирателів хорих; 7) перечитанє протоколів; 8) вибір нового уряду на рік 1912. Взиває ся всїх членів, щоб вирівнали всї свої залеглости перед мітінґом. Котрий член не явить ся, буде покараний грошево: 50 ц. а урядник 1 дол. — Гр. Бєца, предс., Гр. Стецій, кас., А. Мицьха, секр. фін.

БРАВНСВІЛ, ПА., Бр. сьв. Петра і Павла, від. 6. повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся в неділю, дня 24. грудня с. р., точно о годині 1-ій по пол. в звичайній гали. Кождий член має явити ся. Контрольна комісія має предложити справоздане касове з цілого року; вибір нового уряду на слідуючий рік і инші важні справи. Довгуючі члени мають вирівнати свій довг, бо в противнім разі зістануть виключені з Братства і з Р. Н. Союза. Неявивший ся член заплатить 1 дол., а урядник 2 дол. кари. — Мих. Бенца, секр.

СТ. ЛУІС, МИ., Бр. сьв. Арх. Мих., від. 14. подає до відомости всім своїм членам, так місцевим як і позамісцевим, що річний мітінґ відбуде ся в третю неділю в місяци, то є 19. грудня с. р., о годині 1-ій по пол. в гали церковній. На тім мітінґу буде вибирати ся братський уряд на рік 1912. Має появити ся кождий член; неприсутний член платить 50 ц., а урядник 1 дол. кари. Котрий член прийшов би пяний на мітінґ, заплатить 1 дол. кари. Буде принимати ся нових членів до Братства без вступного, а до Р. Н. Союза після статутів. — Григорій Копча, секретар.

НЮ АЛЕКСАНДРІЯ, ПА., Бр. сьв. Петра і Павла, від. 82. подає до відома своїм членам, що дня 17-го грудня відбуде ся річний мітінґ на котрім буде справоздане з минувшого року як також буде ся вибирати новий уряд на рік 1912-тий. Член неявивший ся на той мітінґ заплатить 50 ц., а урядник 1 доляра кари. — С. Маркевич, пр.; М. Федак, кас; І. Луців, секр.

ПЛЕЗЕНТ ВАЛЕЙ, О., Бр. сьв. Мих., від. 80. повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 17-го грудня с. р. о 1-ій год. по пол. Має явити ся кождий член і вирівнати свої довги. Справоздане касове і вибір нових урядників. Неявивший ся член заплатить 1 дол., а урядник 2 дол. кари. — М. Славник, предс.

ШІКАҐО, ІЛЛ., Бр. Рожд. Пр. Богородиці, від. 259. повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 17-го грудня, о год. першій по пол., в гали Шовмейкер, на 46 і Ешленд улиці. На сей мітінґ обовязково повинен кождий член явитись. Членів довгуючих просить ся, щоб вирівнали свої залеглости. Кари не накладаємо жадної, бо маємо повну надію, що всї наші чесні члени возьмуть під розвагу наше загальне добро і появлять ся на сім мітінґу як найчисленнійше. При тій нагоді заявляємо всім Чесним Братям Русинам з околиці Савт Сайд що на сїм мітінґу будемо принимати нових членів без вступного. — Е. Скородинський, секр.

ПЛИМАВТ, ПА., Бр. сьв. Петра і Павла, від. 46. повідомляє, що річний мітінґ відбуде ся дня 17-го грудня о год. 2-ій по пол. Мають явити ся всї члени, так місцеві як і позамісцеві. Неявивший ся член заплатить 50 цнт., а урядник 1 дол. кари. — Ст. Дробняк, пр., М. Леско, кас., М. Ґбур, секр.

ОБОРН, Н. Й., Тов „Запорожська Січ", від. 283. подає до відомости усім своїм членам, що річний мітінґ відбуде ся дня 24-го грудня, о год. 1.30 по пол. Порядок мітінґу слідуючий: 1) отворенє мітінґу коповим; 2) справоздане головних урядників, т. є. копового, секретаря і скарбника; 3) справоздане контрольної комісії; 4) вибір нового уряду на рік 1912-ий тайним голосованєм; 5) принимане нових членів до Тов. і Р. Н. С. і збиранє вкладок членських за грудень; 6) замкненє мітінґу. Кождий член, або членкиня, котрі суть в місци, мусять явитись на мітінґ і вирівнати свої залеглости. Член неявивший ся на мітінґ, заплатить кару після статута. Нових членів буде принимати ся до Тов. без вступного, а до Р. Н. С. після статута. Усіх членів позамісцевих просить ся також, щоб вирівнали свої належитости до появлене означеного часу. Усякі кореспонденції просить ся слати на руки Секретаря Товариства: Andrew Bury. 42 Arlington Ave., Auburn, N. Y.

МІКІСПОРТ, ПА., Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 48. подає до відомости своїм членам, що річний мітінґ відбуде ся дня 17-го грудня. Вибір нового уряду на 1912-ий рік і справоздане касове. Член неявивший ся підлягає карі 50 цнт., а урядник 1 дол. Довгуючі мають свої довги вирівнати. — М. Лябош, пр., М. Фринцко, секр.

БАКЕРТОН, ПА., Бр. сьв. Петра, від. 219 повідомляє, що річний мітінґ відбуде ся дня 17-го грудня о год. пів до другої по пол. в місцевій гали. Вибір нового уряду. Неявивший ся член заплатить 50 цнт., а урядник 1 дол. кари. — М. Набережний, пр., Ст. Виклїч, секр.

СТ. ЛЮІС, МО., Бр. сьв. Володимира Вел., від. 179. повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся в неділю, 17. с. м. в церковній гали по Сл. Божій. На сей мітінґ мають явити ся всї члени, інакше платять кару, члени, отрі довгують, мають вирівнати свої залеглости; понеже сей мітінґ є остатний в сїм році, тому на нім буде вибирати ся новий уряд. — М. Петровський, пр.

ВИТНЕЙ, ПА., Бр. Трех Сьвятителів, від. 35. повідомляє, що річний мітінґ відбуде ся дня 17-го грудня с. р. Початок о год. дванайцятій в полудне. Вибір нового уряду. Неявивший ся член заплатить 50 цнт., а урядник 1 дол. кари. Котрий член не вирівнає свого довгу, зістане виключений з Братства і з Р. Н. Союза. — Петро Квочка, секр.

ЧІСГОЛМ, МІНН., Бр. сьв. Арх. Мих., від. 116 повідомляє, що на дни 19. падолиста 1911 р. відбув ся річний мітінґ зі слідуючим порядком: справоздане старого виділу; обрахунок Братської каси за рік 1911; вибір нового виділу. До него увійшли: Йосиф Бобер, предс.; Вас. Гарадим, заст. пр.; Йосиф Круховський, секр.; Дм. Лобаз, заступ. секр.; Ів. Сутковий, кас.; Йос. Шведюк. заст. кас.; Анд. Сутковий, дозорця хорих; Іван Кравчук, Ів. Гранюк, Анд. Гарадим і Йос. Матуш, контрольна комісія. — Йос. Бобер, предс., Йосиф Круховський, секретар.

КАЛЄНДАР.

ГРУДЕНЬ.

н. ст.	Дні	Руські сьвята
14	Четвер	Наума
15	Пятн.	Авакума пр.
16	Субота	Софронія
17	Неділя	27. † Варвари
18	Понед.	Сави преп.
19	Вівтор.	Николая Чуд.
20	Середа	Амвросія еп.

НОВИНКИ.

¶ **Новий акт добродійности** митрополит. ґр. Андрея Шептицького. Митрополит Шептицький, який від ряду літ щедрою рукою підпомагає і кладе підвалини до щораз нових культурних інституцій галицьких Русинів, надїлив оноді наше сільське товариство господорське „Сільський Господар" щедрим даром, іменно дарував йому свій двір в Коршові разом з принадежними господарськими будинками, парком і овочевим та ярнинним огородом; фільварок сей обіймає простір около 15 морґів. Тим актом даровизни дав митрополит товариству „Сільський Господар" можність в дуже пригіднім місци і серед дуже спріяючих условин утворити господарську стацію з взірцевим огородом і садом. зглядно умістити там також школу рільничу, або школу селянських ґосподинь, якої потреба відчуваєсь в Галичині від давна.

¶ **З австрійського парламенту.** В однім з попередних чисел подали ми вість, що правдоподібно новий австрійський парламент розвяжуть і правительство пічне рядити абсолютно, на підставі § 14. Новоупечене міністерство Штірка не могло ніяк найти більшости для правительственних предлог, позаяк всї численнїйші партії перейшли на сторону опозиції. Політичний небозвід Австрії виглядав дуже захмарено. І нараз наступив несподіваний зворот. Дня 4-го грудня — як доносять телеґрами — усї здуміли ся на сензаційну вість: Чехи перейшли з найострійшої опозиції на сторону правительства і голосували за буджетом. Є се несподіванка, якої найменче надїяно ся. Вона викликала величезне враженє в усїх політичних таборах та вияснити її можуть лиш ті, що брали участь в дотичних переговорах. Вправдї ґраф Штірк приняв був до свого кабінету двох Чехів на міністрів, однак чеський народ мав з ним всїлякі порахунки ще з давнїйших часів. Найцїкавійше є то, що як подають телеґрами, ніхто не знає, що спонукало і що означає сей зворот в політиці Чехів.

¶ **„Яворівський Голос"** просьвітно-політична часопись, виходить в Яворові 1-го і 15-го кождого місяця. Річна передплата 4 К. „Яворівський Голос", се новий прибуток з обсягу галицької провінціональної преси, яка стоїть дуже марно. Як на многих инших полях, так і на тім, годї українським провінціональним часописам в Галичині видержати конкуренції з Поляками, котрі майже в кождім більшим місті мають свій орґан, що стоїть на сторожі місцевих і повітових народних і партійних інтересів. Значіня такої преси годї заперечувати, тому кожду нову появу на тім поли треба привитати щирою радостю і видатною підмогою в формі передплати. Перші числа „Яворівського Голосу" представляють ся дуже гарно.

¶ **Огні.** Із Галичини надходять частї вістки про огнї. 28-го жовтня с. р. вибух огонь в Турці над Стриєм. Згоріло 48 господарств і богато худоби. В огни попарило ся богато людий, а одна дитина згоріла на смерть. — В селї Сурмачівцї, в ярославськім повітї, погоріло 15 господарств, а в Тучанах коло Ярослава погоріли майже всї господарі. Ще не перестали були тліти останки пожежі з 23. жовтня, поглотивші 25 ґаздівств в селї Грабові, коли дня 6. падолиста спала на ту бідну гірську оселю, нова, но далеко страшнїйша пожежа, що — при шаленій бурі — знищила до чиста других 70 ґаздівств. Іменем нещасних Бойків, щирих Русинів, простягає руку до прилюдного милосердя, голова комітету ратункового о. Юліян Твардієвич, парох Лопянки, почта Долина.

¶ **Вибух в копальнї нафти.** В Дрогобичи (в Галичинї), з невідомої причини вибухла нафта в шибі „Галичина". З тяжким трудом загашено пожежу.

¶ **Жінки мають право голосованя...** в Галичині. Краківська міська рада постановила дати виборче право жінкам при воборах до міської ради.

¶ **Українського населеня в Бразилії** — є як пишуть відти до „Ради" — до 60.000 душ, в тім найбільше в провінції Парана. Деякі міста, як приміром Прудентополіс (має до 10.000 Українців) майже чисто українські. В останніх двох роках (1909—1910) прибуло до Парани, через порт Paranaqua 7572 душ, з того в р. 1909 — 5033 душ, а в р. 1910 — 2539. Отже іміґрація в 1910 р. була майже в два рази меньша, як в році попереднім. Більша половина іміґрантів походить з Австрії, переважно Українці й Поляки, а саме: в 1909 р. 2663 душ, в 1909 р. — 1498 душ. За Австрією йдуть Росія й Німеччина. Іміґрантів з Росії було в 1909 р. — 674, в 1910 р. — 475, з Німеччини в 1909 р. — 1132, в 1910 р. — 362. Зменшенє іміґрації поясняє ся між иншим трудностями, які робить бразилійське правительство, спеціяльно для переселеня до Парани. В 1910 р. заложило правительство в провінції Парана нові кольонії на просторі 52.449 гектарів з числом населеня 10.059 душ, в тім більша половина Українців з Поляками — 6.815 душ.

¶ **Вязнений родиною.** Про незвичайнї звірства зглядом найблизшого члена родини доносять до варшавських часописий з Плоцка. Іменно доніс хтось поліції, що в домі жида Пантофля є увязнений від кількох літ якийсь чоловік. Для ствердженя сеї чутки удав ся місцевий поліцмайстер, Левін, разом з начальником слїдчого відділу, Тісковом, на вказане місце і зажадали від синів властителя дому ключів від мешканя на піддашу. Ті відмовили жаданю; тодї візвано слюсаря, який отворив мешканє. Прибувші війшли до середини, але сейчас вернули назад, не могучи знести убійчої атмосфери. Коли війшли сюди на ново, представив ся їх очам грозою проймаючий вид. В кутї малої темної хатини, на купі гною лежав жид в брудній одежі серед всякого плюгавства. Як виявило ся опісля, був се один з синів властителя дому, Й. Пантофель, який був вязнений в сей спосіб від чотирох літ в цїли позбавленя його майна. В тій справі заряджено слїдство.

¶ **Велика катастрофа.** В Росії біля Іркутська трафила ся велика катастрофа. Через неосторожність офіцира жовніри на маневрах стріляли з армат острими набоями. Убито 10 людий, поранено більше як 50.

¶ **Згоріло 15 дїтий.** У Росії, в Новорадомську, лучила ся недавно страшна пригода. Дорослі пішли, як звичайно, на поле на роботу, другі у ліс, а тимчасом вибух у селї великий огонь, в якім згоріло 15 дїтий.

¶ **Голод в Росії.** Сего року в Росії великі неврожаї. У деяких околицях панує голод. У глубині Росії, у Царицині, люди з голоду хорують на цинґу. У Тобольщині й Сарманщині, а також понад Уралом лютує тиф і цинґа.

¶ **Воздушна труба.** Прибувший в нюйорську пристань 5-го с. м. пароход „Кретік" підчас своєї подорожи находив ся в незвичайній небезпеції. Минувшого понедїлка, ранком, побачив капітан на мори велитенський стовп води, висотни яких 800 стіп, який з шаленою скоростю летів на пароход. Коли-б ся труба була зачепила о корабель, сей послїдний бувби в млї ока пішов на дно мора, пірваний шаленим виром. На приказ капітана корабель цїлою силою пари, до якої лиш були спосібні його машини, кинув ся в бік, і так минув грізну небезпеку.

¶ **Дістане 1000 дол. нагороди,** хто докаже, що земля є округла. Місцевість Бруклайн, коло Бостону, Масс. може похвалити ся необияким оріґіналом. Є ним якийсь богач, Кароль В. Морсе, який ніяк не хоче повірити в се, аби наша земля була круглою кулею. Після його погляду наша земля має вигляд квадратового кружка, над яким наче шкляний кльош, лежить півкулиста, у нутрі порожна, поволока з леду. Ся поволока не допускає, щоб який небудь сьмільчак відірвав ся від землї і пропав у безвістях вселенної. Рівнож після теорії сего оріґіналу крутить ся не земля довкола сонця, але сонце довкола сего квадратового земного кружка. І сей оріґінал оголосив в бостонських часописях з 6-го с. м., що жертвує тому 1000 долярів, хто його переконає, що він є — дурак. то значить що не посїдає найпримітивнїйших понять про будову вселенної. Щастє що небіщик Коперник не умів по англійськи, а то сарака з досади певно-б перевернув ся у своїм гробі.

¶ **Украдено князівну.** У Монте-Карльо, де великі князї грають міліони, невідомі люди украли доньку князя з Монако.

¶ **Розбиті кораблї.** При кінци минувшого місяця на мори здибали ся два французькі кораблї „Лібеpiя" і „Діоліба". „Діоліба" від розгону розбив ся і потонув. Згинуло 3 пасажирів і богато корабельної служби.

¶ **Велика родина.** Теперішний король Сіяму може похвалити ся гарною компанією братів і сестер. Його батько, вже небіщик, король Хуляльонґон лишив ні більше ні менше лиш сто синів і сто доньок. До тепер не може так численною родиною похвалити ся жаден володар. Король Хіляльонґон мав двнайцять жінок, що мали титул княгинь, а кромі сего ще 600 жінок без титулу. Син то і не диво, що мав тілько дїтий. Він навіть не знав всїх своїх дїтий. Сини від жінок княгинь, зачисляють ся до королївської родини. З них 12 носить титул сіямських князів. Вони тепер учать ся в Анґлії.

¶ **Ювилей сірників.** На другий рік припадає ювилейна річниця сірників. Є минає 80 літ від хвилї як винайдено сіркові запалки, а 55 літ, як помер їх винахідник Німець — Йоган Каммерер, хемік з фаху. Каммерер, як кождий чоловік, що вказує суспільности нові шляхи, або дає їй якесь добро, переходив довгу історію переслїдувань. За протиправительственну бесіду найшов ся він у вязниці, де в р. 1832 винайшов сіркові запалки. Війшовши на волю, почав шукати підприємця на свій винахід, але правительство заборонило виробляти „небезпечне средство до витворюваня огню" під грозою тяжких кар. Каммерер грозьби не злякав ся і оснував собі свою тайну фабрику сірників, котрі продавав за границею своєї вітчини. Та правительство вкоротцї дізнало ся про се, єпльондрувало фабрику, а Каммерера приарештовано. Рівночасно видали власти заборону продажі і уживаня незвичайно корисного Камерерового винаходу. Нещасний винахідник не дістав ся вже таки більше на волю і стративши в тюрмі здорові глузди, помер в 1857-ім р. Франція і Анґлія підхопили винахід Каммерера і почали масово виробляти сірники, що принесли фабрикантам міліонові зиски, а Німеччина ще довгі часи вдоволялась перестарілим звичаєм кресаня огня, а потім мусїла таки спроваджувати сірники... з заграниці...

¶ **З історії про горівку.** Ту улюблену „запіканку", котрою ще задурманюють собі легкодушні наші бідаки свою нещасну голову, винайшов Араб Разес, десь около 805 р. по Христовім Різдві. Завважено, що чоловік, котрий її випив, мав червоні губи — тому і названо її червонило — „алькоголь". Цїлих 200 років знали горівку в Азії, — до Европи дістала ся вона під латинською назвою „aqua vitae" (аква віте — вода здоровля). Дестилювати горівку почали в Европі що-й-но по 1.300 р., а в Америцї аж по 1.600 р. Пити горівку почали німецькі гірники, (але вже відівчили ся!) в 1550 р. Трийцятилїтна війна в роках 1610—1648 розповсюднила її по цїлій Европі. В часї семилітної війни між Австрією і Німеччиною в рр. 1758—1763 пили горівку вже скрізь, а в часї великої французької революції (в 1793 р.) пили завзято горівку Французи, і вона давала ся їм в знаки, так само, як тепер нашим легкодухам. В декотрих державах населенє зуміло пізнати ся на тяжкім ворогови і вирікло ся його заздалегідь, а за те гостинно приняла у себе горівку небіжка Польща і матушка Росія, (за 4 місяцї сього року, випили там 320 міл. літрів).

¶ **Цїкаві цифри** подають французькі часописи з нагоди недавно переведеного спису населеня в Індиях. Індійці, як відомо, заключують супружества з дїтьми. Після послідного спису начислено там 250.000 заручених „жінок", що не скінчили ще 5-го року житя. Два міліони було таких „мужаток", що не перейшли віку 10 років, 6 міліонів таких, що мали від 10—15 років, а 9 міліонів було в віці від 15—20 років. Індійські супружества є звичайно торговлею. Батько купує мужа для своєї доньки завчасу тодї, коли донька має ледви 5 років. По купні мужа, донька сидить в домі батька до 10 року житя, після чого вертає до мужа. В Індиях є богато материй в 13 році житя, а не рідкий випадок, коли 26 лїтна жінка є вже бабкою і має внуків. Доля індійської жінки незавидна. Народженє доньки є звичайно в родинї нещастєм. Індійська жінка, виходячи замуж, стає невільницею свойого чоловіка. Вдів в цїлих Індиях є звиж 26 міліонів. (Нар. Слово).

Усїх Вп. п. місцевих секретарів відділів Р. Н. Союза просить ся братські оголошеня в справі мітінгів призначені до друку в рубрицї „Рух в відділах Р. Н. Союза" присилати в сей спосіб, щоб вони найшли ся в редакції найпізнїйше в понеділок рано того тижня, у якім мають бути поміщені в часописи. Усї оголошеня, які прийдуть до редакції пізнїйше як в понеділок, не будуть поміщені скорше аж на другий тиждень.

ЗАПОРОЖЦІ.

КАЗКА
ІВАНА НЕЧУЯ ЛЕВИЦЬКОГО.

Над Дніпром, коло славних порогів, в селі Старому Кодаку, жив собі молодий лотсман, Карпо Летючий. Як і всі лотсмани, він був потомок славних Запорожців. Високий, чорнявий та кучерявий! гарний з лиця, гарний з стану, кругом гарний ще й до того сьміливий! Ще з-малку брав його з собою батько на байдаки та плоти, переводячи їх через пороги. Карпо знав добре всі пороги, всі забори, знав кождий камінь. Він любив пороги, бо зріс коло їх. Карпо любив летіти птицею з лави на лаву; любив слухати, як шумить Дніпро на порогах, як реве Звонець або Дід і обливає бризками його гаряче лице.

Лотсманский отаман дуже любив Капра і настановив його не вважаючи на його дуже молоді літа. Отаман вірив йому, як самому собі.

Ото раз приплив до порогів великий байдак якогось багатого купця.

— Дай мені, отамане, лотсмана, та найпевнійшого, найлучшого! каже багатий купець до отамана.

— „Нема в мене певнійшого і вірнійшого лотсмана, як Карпо Летючий, хоч він і молодий. Посилаю його, то все одно, що й сам іду", сказав отаман.

Виміряли байдак, зняли з його трохи ваги, приробили довженне стерно. Готове судно в страшну дорогу! Карпо поблагословив ся в отамана і вилетів орлом на байдак. Всі попереду сіли по українському звичаю, потім стали на коліна і помолились Богу. Ніхто не знав за-певне, чи верне ть ся живий до дому!

— „Щасти-ж Боже!" промовив отаман до Карпа; „як щасливо вернеш ся до дому, то дам тобі велику, велику плату! що маю найлюбійшого, наймилійшого. Памятай! Моє слово тверде!" — промовив отаман Іван Музика, ще й сивим вусом моргнув.

У Карпа дуже забилось серце! бо гарна була, як картина, Мизичина дочка Олеся. Він почув, що в його виростають орлині отаманські крила.

— Гребімо! крикнув він на гребців, ще й рукою махнув.

Гребці запустили гребки в воду. Байдак зняв ся з місця і полетів, як птиця. Коло стерна стояв, як той явір високий, Карпо Летючий. Серед Дніпра на судні, в прозорому повітрі малювало ся його молоде лице, біла сорочка, червоний широкий пояс. Він гордо поглядав на Дніпро, а очима все бачив чорні Олесині очи, її біле личко.

Зашуміла вода й заревла. Кодацький поріг появив ся ввесь, од берега до берега, ввесь білий, вкритий піною та бризками. Байдак загув і полетів з лави на лаву рівно, як стріла. В одну мить його перенесло через поріг! Вода обризкала гребців і присипала Карпові кучери. Судно тихо загуло, як порожна бочка. Всі перехрестились.

Карпо не зоглядів ся, як байдак минув Звонецький, Сурський і Лохлиський пороги.

Ще було чути, як стогнали висші пороги, а тут уже заревів Дід чи Ненаситець.

Коли се де не взялась вітрова полоса! Вітер дмухнув трохи з боку. Коло самісінького порога вода вкрилась неначе чорними ворсами. Вітер ухопив судно і зніс тропки на бік... В души в Карпа похололо... Він сам кинув ся до стерна, кричав на гребців, махав руками, налягав на стерно грудьми. Але нічого не помогло! Велика сила вхопила байдак і знела на бік. Байдак полетів з лави на лаву і черкнув ся дном об Зелений камінь, котрий одначе не шкодить байдакам. Судно разом загуло, наче крикнуло і знов полетіло як стріла, та все звертало у бік. Ще низче його вхопив страшний камінь Крутько і обкрутив кругом себе... Байдак застугонів, зачепив ся довгим стерном за Крутька. Стерно хруснуло, як трісочка, і переломилось на троє. Тепер все пропало, все згинуло!

Карпо і гребці зняли руки до Бога.

Вода вхопила байдак, як легеньку трісочку, крутила його на всі боки, понесла і кинула на лаву. Судно заревло перед смертю, затріщало дуже страшно, аж перемогло великий клекіт Ненаситця і впало на остру скелю. Каміння одбило йому ввесь ніс. Колодки полетіли в низ і розбились на маленькі поліна. Часть судна зачепилась на скелі. Люди, як птиці, держались за вірьовки.

Пекло не було таке страшне, як Ненаситець! З-верху ревла вода, в-низу кипіла хвиля. Цілі гори білої ревучої піни бились об каміння, скакали в гору, закручувались гребінями, і знов падали назад на каміння. Од берега до берега ніби лютувала біла водяна буря, крутили вихри, вертілись чорториї, неначе все те викидав підземний огонь, або заховані на дні вітри.

— Пропала на віки моя честь! Втеряв я на віки мою Олесю! Честь моя! Олесю моя! Що скаже тепер отаман, як я верну ся живим до дому! — говорив Карпо, вяечи над страшною безоднею.

В-низу од порога лотсмани вже побачили розбитий байдак. Човни і дуби вже поплили спасати живих людий і крам. Один був вже наближив ся до скелі, де висів байдак, вже лотсмами кидали вірьовку гребцям, щоб пристати з боку до тісї скелі і зарати хоч людий.

— Пропав я на віки! Втеряв я на віки Олесю! Нащо мені жити на сьвіті! — крикнув Карпо і скочив в білу кипучу хвилю.

Карпо і тілько памятав, що вода клекотіла, крутила ним, кидало його то в гору, то в низ, як вода в печі кидає зерном в казані. Вже вода залила йому уха, рот. Карпо вже знав, що вода от-от вдарить ним об скелю і розміщить його, як немосточку Коли се він почув, що разом так полетів у низ, в якусь безодню, і зратив память.

От прокидаєть ся Карпо і диваєть ся, аж він лежить на сухому. Сплапав він рукою кругом себе і налапав мягкий мох а під мохом твердий камінь. Одкриває він очи і бачить сьвіт.

— Боже мій! де се я? Чи мене витягли, чи я умер, чи се мені сон снить ся? подумав Карпо і глянув у гору.

Високо над ним висіла водяна стеля. Він почав придивлятись і побачив, що там у горі лила ся вода, текла, пінилась і навіть шуміла, а через ту воду, як через скляну стелю, синіло небо, а серед неба сьвітило ясне сонце. Біла піна купами летіла і часом заслоняла сонце, неначе хмара; а через піну, через хвилі міняло ся сонце: то синіло, то червоніло, то жовтіло, то знов блищало як золото.

Глянув Карпо кругом себе і побачив, що він лежить на скелі. Оглянув ся на всі боки, і знов йому здало ся, що все то був сон: і той байдак, і та біда на порогах, і та отаманська обіцянка... Він побачив, що під водою стояла, як стіна рівна скеля од одного Дніпрового берега до другого: го була лава Ненаситцького порога; а там далі низше знов стояла друга рівна скеля, така сама як і перша. Камяні стіни були висші од високої дзвіниці, а по-верх їх лив ся цілий Дніпро і постлав ся над ними водяною стелею.

От дивить ся Карпо в-низ, а між тими стінами росте пишний сад, про якого тілько в казках росказують. Там розстелялись зеленою скатертю луки з такою травою, як і на землі; там були розкидані невеличкі, але гарні пригорки, велике каміння, то остре як дзвиниці, то рівне наче стовпи. І все те місце було гарне, як рай: зеленіло гаями, лужками, садками, виноградом. Між зеленою травою цвіли всякі квітки. Карпо бачив під самою скелею, де він лежав, пишний рожовий кущ, чув навіть пахощі од рож і васильків. З-верху з під водяної стелі понавішувалось на скелі латаття з широким листом, з білими і жовтими квітками, висіло купами дрібне, як пух, зелене підводне зіля... Скрізь сьвітило сонце через водяну стелю, але той сьвіт був тихий і разом ясний. Краса того місця так зчарувала Карпа, що вся його жизнь, з малку і до парубоцтва, здалась йому якимсь сном. Йому хотілось тільки дивитись то на сади, то на скелі, то на криштальову стелю, синю од синього неба, а часом блискучу, як цьвіт веселки.

Придивляєть ся Карпо в низ, аж попід гаями неначе ростуть купи високих червоних та синіх квіток. Придивляєть ся він лучше, аж ті квітки ворушать ся: то були люди. Два чоловіки йшли просто до того місця, де був Летючий. На їх були високі чорні шапки з червоними верхами, сині кунтуші з рукавами на одкид.

— А чого ти хлопче, заліз туди, куди тобі не годилось би лізти? спитали вони в Карпа.

— Хто-ж ти такий? Що ти за людина?

— „Я..." почав Карпо та й не доказав, бо забув, як його звали.

— Злазь до нас!

— „Нема кудою злізти, бо скеля крута, як стіна!" крикнув Карпо і почув, що його голос зовсім змінив ся: став дзвінкий, рівний, голосний. Карпо заговорив, неначе пісню заспівав-

— Скакай, не бій ся! крикнули ті люди до Карпа.

Карпо скочив і зараз почув, що він тихісенько спускаєть ся на землю, як обережна птиця спускаєть ся з неба на дерево. Ті люди піддержали його за руки і поставили на траву.

Карпо глянув на тих людий і трохи злякав ся. Такі вони були високі, рівні, дужі! Такі вони були гарні на вроду, що він таких людий не бачив ні між панами, ні між простими селянами.

— Еге, ти хлопче з України! промовив один з їх, і голос його розсипав ся між скелями, як весняний перший грім.

— „З України" тихо обізвав ся Карпо.

— Чи вже-ж тепер на Україні стали такі маленькі та мізерні люди, як отсе ти? спитав один чоловік, і обидва вони якось жалібно усьміхнулись.

Карпо, глянувши на їх нескзану красу, трохи опамятував ся і став сьміливійший. — „От-такі, як бачите!" промовив він.

— Хто-ж ти такий, хлопчику? спитали вони.

— „Я лотсман на порогах... Летючий на прізвище..." сказав Карпо, а ймення свого все таки не пригадав.

— Правда, ти розбив байдака!

— „Правда", промовив Карпо і та гірка правда прийшла йому на память, як дуже давний, Бог зна колишний сон.

— Ходи же з нами, сказали ті люди і повели Карпа далі, ставши по обидва боки.

— Як же тобі здало ся в нашому краю? Чи гарна наша сторона? спитали вони.

Карпо тілько глянув на ту стелю, де сонце раз-про-раз блищало, як блискавка, всіми цьвітами і затулив очи рукою.

— А знаєш, хлопчику, хто ми? спитали вони в Карпа.

Карпо тілько глянув на їх чорні очи і великі шовкові вуси.

— Ми козаки Запорожці. Чи ти чув що про Запорожців?

— „Чув, що колись за порогами була Січ; мені покійник батько дещо розказував".

— Ото-ж що-б ти знав, тут тепер Запорожська Січ, промовив один Запорожець. Ото, бач, як зруйнували Січ, а помочи нам не було де взяти, то наші характерники зачарували Січ. З того часу наша Січ з островом, з гетьманом, з козаками от-тут! Нашу Січ поглинув Дніпро. Чи бачиш, ондечки далеко, далеко ворушать ся попід гаєм за тією скелею неначе червоні квітки? То наше січове товариство.

І обидва козаки повели Карпа на зустріч тому товариству.

Зараз за ліском вони стріли инших козаків. Запорожці сиділи на зеленій траві ґрупами, сиділи на дрібному камінні, стояли по два, по три, розмовляли між собою і всі поглядали на Карпа, як на якесь диво. Всі козаки були високі, рівні за здорові; всі були гарні, повбирані в гарну одежу неначе в празник або в неділю. Вони стиха розмовляли, а Карпови здало ся, що то ревуть страшні Дніпрові пороги.

— Отсе наш січовий курінь! Ми побачимо ще не один курінь, поки дійдемо до нашого гетьмана, промовив один Запорожець.

— До гетьмана! до гетьмана! закричали деякі Запорожці, і слідком за Летючим і за його двома проводирями посипались всі козаки.

От всі вони війшли в зелений гай. Той гай був такий гарний, як у нас буває він гарний весною. Дерево зеленіло, як серед дня під ясним південним сонцем. Незвичайний сьвіт пронизував кождий листочок наскрізь: все дерево з листєм було ніби виробляне з зеленого тонкого скла. Здавалось, ніби сьвіт бризкав з середини кождої квітки і травини. Карпо мусів прикрити очи рукою... В гаю щебетали соловейки, ковали зозулі, туркотали горлиці, щебетало всяке птаство. Між деревом скрізь цьвіла рожа великими кущами, цвили гвоздики, чорнобривці, півонія; зеленіла між купами квіток рута, мята, любисток. Все те було осьвічене весняним сонцем, бо нігде під деревом не було тіни. Весь гай з квітками й птицями блищав і сьвітив ся на-скрізь, неначе був витканий з одного сьвіта і з самих квіток та птиць.

Серед того гаю було зелене поле. Там сиділи на камінї три кобзарі і грали козака до танців, а кругом їх на зеленій траві танцювали молоді, хисткі як очерет, козаки.

(Дальше буде).

Відозва.

В сім році минає, як відомо, сто літ від часу, як прийшов на сьвіт Маркіян Шашкевич. Він положив великі заслуги для нашого народа, бо він перший навчив Русинів не встидати ся свого рідного слова, бо він перший показав дорогу, якою нам треба йти, щоби здобути собі повагу між іншими народами в сьвіті.

Наш бідний край обходить торжественно сю столітню річницю народин Маркіяна. Всюда по містах, місточках і селах устроюють ся вечерки і вечерниці в його честь; в Підлисю, його родиннім селі, поставили йому величавий памятник в формі хреста, у Львові відбули ся громадні походи на його могилу; тут і там основують ся інституції його імени, збирають ся складки на народні ціли і т. д. і т. д. Інтелігент стає побіч селянина і робітника, молодїж побіч старих і з всіх грудей добуває ся один гимн похвальний в честь першого пробудителя галицької землі.

І нам, Русинам, яких доля кинула за море, не випадає остатись по заду в сьвяткованю сего ювилею. І ми також мусимо почувати ся до обовязку віддати достойну і гідну честь Маркіянови, і тим способом показати нашим братям в старім краю, що ми так само. хоч на чужій земли, уміємо шанувати память наших великих заслужених людей.

Тим то ми, підписані комітетові, сьміємо звернути ся до всіх Русинів в Америці от сими словами: Дорогі Родимці! Хотяй ми розкинені по широкій і довгій Америці, то мусить нас тепер оживити одна думка, одна ціль, а се віддане почести першому каміняреви нашої вітчини. На всіх наших плейзах мусять в тім або з початком слідуючого року бути устроєні концерти, вечерниці або який інший обхід в честь Шашкевича. Ми мусимо звеличити його імя, аби старий чи молодий як і дитина-школяр знали, хто був Шашкевич, що зробив і чим він є великий і заслужений для нас.

Но тоє возвеличенє Маркіяна не може обмежити ся лише на слова; ми мусимо се віддане чести показати також і ділом. Ми знаємо, що в старім краю сиплять ся фонди на рідну школу, ми знаємо, що всї Русини добровільно оподатковують себе і тягнуть ся з послідного на народні ціли, хоч кождий з нас знає, як тяжко в краю о гріш. Богу дякувати, нам тут в Америці лекше о хліб і о цент і длятого, чи можемо ми обоятним оком дивити на се, як наші брати кладуть на народнім жертвеннику свої лепти для народного добра, а ми з своєї сторони маліб бути рівнодушними і нічого не дати?

Ні, і ще раз ні! Ми мусимо помочи нашому краєви і показати, що й нам добро рідної школи лежить на серци. Длятого ми просимо, щоби при всяких Маркіянових обходах збирали ся добровільні складки, щоби по церквах наше Вс. Духовеньство відправляло парастаси по Маркіяні і заряджувало заразом збиранє жертв, щоби взагалі не проминула ані одна нагода, при якій не зібралоб ся дещо на повисшу ціль. Всї ті жертви утворять один фонд під назвою „Ювилейний фонд ім. Маркіяна Шашкевича“ і він пійде на шкільні ціли в старім краю.

Ми певні, що наша американська Русь не повстидає ся. На бік всякі незгоди і сварні! Нехай всїх нас Русинів в Америці зв'яже під теперішню пору одна ідея: „Сьвято Маркіяна!“

За Комітет:

о. Йос. Чаплинський, предс.,
167 Hall Ave., Perth Amboy, N. J.

Ів. Мартон, заст. предс.,
Whiting, Ind.

Сем. Ядловський, кас.,
Box 76, Jersey City, N. J.

Вол. Каськів, секр.
10 Chmelnycky St., Ansonia, Conn.

Критичні „пять мінут“ в супружім пожитю.

Один розумний лікар, дослідник і знавець людий, каже, що є пять мінут в дни, коли супружа згода є виставлена на найбільшу небезпеку. Тим найнебезпечнїйшим часом в щоденнім житю супружої пари є хвиля, коли муж занятий поза домом, вертає домів. Занятий кількагодинною чи цілоденною працею, чи то бюровою, чи якою иншою, вертає чоловік домів звичайно мовчаливий і подразнений. Таким повірно невві чливим поведенєм мужа чує ся нерозумна жінка зараз обиджена; їй здає ся, що муж її вже не любить. Нерозумна жінка, якій до сего недостає ніжних чувств, конечних до скріплення супружого щастя, відплачує мужеви такою самою монетою, наслідком чого решта дня минає їм в мовчанцї, обопільнім захмуреню і т. д.

Така сама історія повторяє ся щоденно, обоє чують ся нещасливими, наступають непорозуміня і спори, а то має такі наслідки, що муж, щоби уникнути пекла в хатї, утїкає з дому. Загально можна сказати, що в тих критичних пятьох мінутах, по повороті мужа домів, переходять жінки огневу пробу. Єсли її перетревають, то супруже щастє уратоване. Властиво нема в тім нїчого трудного.

Одна розумна Анґличанка, яка за своїх дївочих літ сама не мало працювала, подає своїм „нещасливим посестрам“ зовсім звичайний спосіб на щасливе супруже пожитє. Поучає вона власним приміром; оповідає именно про своє поведенє згля дом мужа в часї звісних критичних пять мінут. Своїм поведенєм ущасливила вона себе і свого мужа. Коли одного разу — каже вона — в перших днях супружого житя отворила вертаючому мужови двері і привитала його весело, не помітила у нього ніякого вдоволеня, але противно, він видав ся їй якимсь байдужним зглядом неї і суворим. В першій хвилї — каже вона — так се на ню поділало, що хотїла від него відвернути ся та відплатити ся мужови таким самим поведенєм.

Коли однак глянула на його змучене лице, пригадала собі сейчас про часи, як то вона колись працювала, та і зрозуміла зараз і оправдала поведенє мужа. Від сеї хвилї стала щасливо подругою щасливого мужа. Дальше оповідає вона подрібно про своє поведенє зглядом мужа, та поручає його всїм замужним жінкам. Жінка, котра хоче бути щасливою, мусить догодити свому мужови під кождим зглядом. Першим услівєм зєднаня сії мужа є штука вареня. Жінка повинна все варити лише такі страви, які мужеви смакують. На їду, обід чи вечеру не повинен муж нїколи ждати. Дальше, муж повинен застати в хатї завсігди як найбільший порядок.

Жінка не повинна нїколи зражувати ся байдужним, ніби суворим поведенєм мужа підчас т. зв. пять критичних мінут, бо такий настрій є лише переходовий. Щаслива жінка повинна все помагати умученому мужови в убираню і розбираню ся. Таке догоджуванє не псує мужа, але навпаки направить його; він тоді буде за се вдячний і буде старати ся дорівнати своїй жінцї. Віда однак в супружю, де жінка не байдуже поведенє мужа відплачує ся йому таким самим поведенєм; тоді хвилеве невдоволенє, або лихий настрій мужа переміняє ся в постійний і нема в такій хатї добра; вина тут по стороні жінки. Найважнїйшою також причиною утрати любви мужа та сего, що він не держить ся дому, є є, єсли молода жінка дає вернувшому мужеви довго на себе ждати, занята тоалєтою, читанєм романів, або иншими витребеньками, або таки з примховатости. Вступаючий до хати муж повинен застати все готове, а сама жінка повинна бути скромно, але чисто одягнена. То всьо — каже розумна жінка — є конечні услівя щасливого супружого пожитя.

КНИЖКИ

котрі можна дістати в друкарні „Свободи":

	цнт.
Ангел та пустельник	15
Америка	15
Американець, веселий образ з житя народу	15
Бери та читай	30
Борба кляс і чому робітники орґанізують ся	15
Весела книжочка з образками	35
В Старім і Новім краю	25
Гостина сьв. Николая, драматична гра для дітий	10
Доля галицької сироти	5
Дещо про зьвірята	30
Дещо про права і суди	10
Дорога до сьвідомости	10
Еміґрант	15
Журавлї	10
Жите, зарібки, орґанізації і т. п. в Зл. Держ.	15
Зуб за зуб	10
Казки за Циганів	10
Коротка історія Руси	10
Капітал і праця	15
Казки про Жидів	15
Книжочка рахункова	50
Марія	10
Монгострадальний народ	20
Народний рух астр.-угор. Русинів	15
Оповідане про Алї Бабу і сорок розбійників	20
О підземних скарбах	25
Оповіданя про заздрих богів	10
Про нутро землї	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Рицар і смерть	5
Розмова Поляка з Русином	10
Релїґійні віроване	20
Русько-анґлійський тлумач	60
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Страшна пімста	20
Смерть	10
Степові люди	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Товариска ворожка	15
Хто з чого жие	15
Унїя в Америці	20
Які то є люди на земли, з 20 образ.	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15
Через кордон	15
Хлопська доля	5

Друки.

Метрики шлюбні	3
Метрики смерти	3
Помяник за померших	10
Папері листові з вінєтами, оден	2

Молитвенники і книжки богослужебні та релїґійні.

Звичайна оправа.

Новий Завіт	2.00
Псалтир	1.00
Бог Надежда Моя	1.00
Хлїб душі	60
Хлїб душі, латинськими буквами	84
Дорога	52
Дорога, малий	32
Друг душі	50
Горі Серце	34
Ізборник Церковний, малий	70
Ізборник Церковний, мал. лат. бук.	70
Молитвенник, галицкий	66
Псалтир, малий	1.20
Сокровище Душі	80
Зборничок	55
Збірничок найкрасшир пісень цер.	10
Ангельский хор, збірник народно-церков. пісень під ноти ч. I.	25
Ангельский хор, часть II.	5

Гарна оправа.

Бог Надежда Моя	2.00
Хлїб Душі	1.80
Хлїб Душі, латинськими буквами	2.00
Дорога	1.70
Дорога, малий	1.00
Друг Души	1.30
Горі Серце	1.10
Молитвенник	1.80
Молитвенник, латинськими бук.	1.80
Зборник	1.90
Зборничок	1.30

Замовленя належить висилати на адресу:

SVOBODA,
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ЦЇНИ І ПРАВИЛА ОГОЛОШЕНЬ В „СВОБОДІ".

1) ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСОВІ, які йдуть довший час (від 3 місяців до року) платять ся після спеціяльної тарифи, яку інтересовані дістануть на жадане листовно.

1-о, 2-о або 3-и разові ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСІВ по 3 цнт. від слова за кождий раз.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ, як: мітинґи брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союза поміщає ся безплатно оден раз в рубриці „Рух в Відділах Р. Н. Союза".

ОГОЛОШЕНЯ ПРЕДСТАВЛЕНЬ ТЕАТРАЛЬНИХ І БАЛЇВ по 2 центи від слова для брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союза, а для товариств неналежачих до Р. Н. Союза по 4 центи від слова.

ПОШУКУВАНЄ ОСІБ І РОБОТИ по 2 центи від слова за найменче 10 слів.

КОНКУРСИ ПАРОХІЙ і иньші по 3 центи від слова.

ПРОПОЗИЦІЇ ЖЕНИТЬБИ по 10 центів від слова за найменше 10 слів.

Одноразове оголошенє адреси 25 цнт.

2) Належитість за всяке оголошенє мусить бути прислана з гори та в цілости. В противнім разї оголошенє безуслівно не поміщає ся. Належитість за дрібні оголошеня можна присилати також почтовими марками.

3) Кожде оголошенє мусить бути в редакції на тиждень перед датою виходу того числа часописи, в якім воно має бути поміщене. Оголошень телефоном не приймає ся.

4) За зміст оголошень або за відвічальність оголошуючих ся в часописи фірм редакція не приймає ніякої відвічальности.

5) Кого-б скривджено, або з ким зле обходжено-б ся в тій фірмі, яка оголошує ся в нашій часописи, нехай про се сейчас повідомить редакцію, а коли подасть достаточні докази ошуства, викине ся оголошенє несовісної фірми; кромі сего редакція доложить всїх старань, щоб ошуста потягнути до відвічальности.

6) Редакція має право відкинути або перервати яке небудь оголошенє, не подаючи причин.

7) Редакція має право жадати від фірм або незнаних осіб, щоб прислали докази, що ведуть свій бизнес чесно і дійсно зможуть додержати того, що обіцюють в оголошеню.

8) В оголошеню мусить бути тільки правда. Редакція має право відкинути всяке підозріле оголошенє.

9) Оголошеня мусять бути писані пером, виразно і на одній стороні паперу.

10) За дрібні оголошеня редакція не висилає ніяких поквітовань.

Позір!

усі ті, що змінюють свої адреси.

Експедиция нашої часописи просить усіх тих Вп. Родимців, читачів нашої часописи, які змінюють місце свого побуту чи помешканя, повідомлювати про се адміністрацію „Свободи" після поданого понизше взірця:

Член відділу Р. Н. Союза ч. . . ..

Імя і назвиско моє звучить ....

....

Моя стара адреса звучить ....

....

Прошу посилати „Свободу" на нову адресу, яка звучить ....

....

Просимо затямити собі сей взірець і після того взірця зміняти, в разі потреби, свою адресу.

SVOBODA
83 Grand Str., Jersey City, N. J.